

RADA MIEJSKA
77-330 CZARNE
woj. pomorskie

Załącznik
do uchwały Nr 0007.51.2018r.
z dnia 10 września 2018r.

Załącznik Nr 1
do uchwały Nr 0007.39.2017r.
Rady Miejskiej w Czarnem
z dnia 21 czerwca 2017r.

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY CZARNE NA LATA 2016 – 2023

ZMIANA NR 1

CZARNE 2018

PRZEWODNICZĄCY
Rady Miejskiej w Czarnem

mgr inż. Adam Leszek Breska

Spis treści

Streszczenie	3
Wprowadzenie.....	6
1. Diagnoza zjawisk kryzysowych w gminie Czarne.....	7
1.1. Metodologia	8
1.2. Diagnoza negatywnych zjawisk społecznych w gminie Czarne z uwzględnieniem podziału miasta i gminy Czarne na strefy	20
1.3. Diagnoza negatywnych zjawisk w sferach: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej z uwzględnieniem podziału miasta i gminy na strefy	36
2. Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji.....	52
2.1. Granice obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.....	52
2.2. Pogłębiona analiza potencjałów i problemów obszaru rewitalizacji.....	60
3. Wizja obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji oraz cele i kierunki działań rewitalizacyjnych .	79
4. Lista planowanych, podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych	85
5. Lista pozostałych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych	97
6. Mechanizmy zapewnienia komplementarności	102
7. Indykatywne ramy finansowe.....	110
8. Realizacja zasady partycypacji społecznej i partnerstwa.....	116
9. System zarządzania realizacją programu rewitalizacji oraz monitoring i ewaluacja	119
10. Opis powiązań programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy.....	134
11. Odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko	140
12. Spis map, tabel i wykresów	142

Streszczenie

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Czarne na lata 2016-2023 (LPR) formułuje cele i kierunki działań dotyczące zmniejszenia degradacji społecznej, przestrzennej, gospodarczej i środowiskowej obszaru gminy. Zgodnie z zasadami i regulacjami dotyczącymi nowego podejścia do rewitalizacji odbywać się to będzie w sposób zintegrowany i skoncentrowany.

Program tworzony jest dla całej gminy Czarne, co oznacza konieczność przeprowadzenia analizy koncentracji problemów w przestrzeni całej gminy. Na potrzeby przeprowadzenia diagnozy zjawisk kryzysowych (w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej) miasto Czarne zostało podzielone na sześć jednostek urbanistycznych, natomiast Gmina Czarne podzielona została na 5 stref delimitacji odpowiadających jednostkom okręgów wyborczych.

W ramach diagnozy negatywnych zjawisk społecznych wykorzystano 14 dostępnych wskaźników, pozwalających porównać negatywne zjawiska w całej przestrzeni gminy. Na podstawie ich analizy stwierdzono, że wyraźna koncentracja problemów społecznych, przy uwzględnieniu liczby ludności danego obszaru występuje w przestrzeni miejskiej Czarnego, a konkretnie w **strefie B**.

Diagnoza negatywnych zjawisk w sferach: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej została przeprowadzona na podstawie 8 dostępnych wskaźników. Z przeprowadzonej analizy wynika jednoznacznie, że koncentracja problemów w w/w sferach występuje w **strefie B** przestrzeni miejskiej Czarnego.

LPR w części diagnostycznej wskazuje syntetyczny opis sytuacji i zróżnicowań rozwojowych w całej gminie Czarne, następnie na podstawie tych informacji określono obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji. Obszar rewitalizacji, został wyznaczony na podstawie obiektywnych i weryfikowalnych mierników oraz na podstawie badań jakościowych. Wyznaczono go z uwzględnieniem jego kluczowego znaczenia dla rozwoju lokalnego. Planowany obszar rewitalizacji w gminie Czarne w latach 2016 - 2023 to obszar położony w ścisłym centrum miasta określony jako **strefa B**. Na obszarze rewitalizowanym mieszka łącznie 1 417 osób, co stanowi 15,55 % mieszkańców gminy Czarne. Obszar ten obejmuje łącznie 14,08 ha tj. 0,06 % powierzchni gminy Czarne.

Najistotniejsze problemy obszaru rewitalizacji to: relatywnie duża liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej, stosunkowo duży udział osób długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym oraz wysoka liczba popełnianych

przestępstw. Ponadto, tak jak cała gmina Czarne, obszar rewitalizacji boryka się także z dużym problemem demograficznym. Charakteryzuje się on postępującą depopulacją oraz wysokimi wskaźnikami obciążenia demograficznego. Problemy, potrzeby i wyzwania w pozostałych sferach dotyczą kwestii związanych z nieoptymalnym wykorzystaniem przestrzeni publicznej, problemami małych podmiotów gospodarczych na obszarze rewitalizacji, kwestii dotyczących jakości przestrzeni publicznej, jej bezpieczeństwa i dostępności dla różnych grup społecznych.

W ramach programu została określona wizja obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji i brzmi ona następująco: **Obszar rewitalizacji stanie się centrum społeczno-gospodarczym miasta Czarne oraz bezpiecznym miejscem spotkań, atrakcyjnym dla mieszkańców, turystów oraz przedsiębiorców. Będzie to miejsce zamieszkałe przez aktywnych i zintegrowanych Mieszkańców.**

Określono główne problemy obszaru rewitalizacji, wskazano oczekiwane kierunki oraz przedstawiono listy planowanych podstawowych i pozostałych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Lista planowanych podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych obejmuje zdefiniowane na etapie tworzenia Programu rewitalizacji projekty i zadania. Charakteryzują się one znacznym stopniem zaawansowania i są silnie zbieżne z celami rewitalizacji. Wskazano też listę pozostałych projektów, które wykazują się tylko częściowym oddziaływaniem na obszar rewitalizacji, np. dotyczą infrastruktury lub usług, która zlokalizowana jest poza obszarem rewitalizacji i tylko w części będzie służyć mieszkańcom obszaru rewitalizacji.

LPR ujmuje działania w sposób kompleksowy (z uwzględnieniem projektów rewitalizacyjnych, które mogą być współfinansowane ze środków EFRR, EFS oraz innych publicznych lub prywatnych) tak, aby nie pomijać aspektu społecznego oraz gospodarczego, przestrzenno-funkcjonalnego, technicznego i środowiskowego związanego zarówno z danym obszarem, jak i jego otoczeniem. Program złożony z wielu różnorodnych projektów jest konstrukcją warunkującą osiągnięcie kompleksowości interwencji. Wzajemne powiązanie oraz synergia projektów rewitalizacyjnych nie oznacza w każdym przypadku obowiązku jednoczesnej realizacji projektów, lecz synchronizację efektów ich oddziaływania na sytuację kryzysową. Program rewitalizacji w sposób kompleksowy ujmuje przedsięwzięcia oddziałujące na sferę społeczną, gospodarczą, środowiskową oraz przestrzenno-funkcjonalną i techniczną.

Zapewnienie trwałości i skuteczności procesów rewitalizacyjnych wymaga realizacji większości celów zawartych w programie rewitalizacji. Szczególnie ważnym elementem planowania tego typu działań jest precyzyjne wskazanie wszystkich potencjalnych źródeł

finansowania projektów i przedsięwzięć a także na umiejętnym łączeniu różnorodnych źródeł finansowania.

Mieszkańcy gminy, a szczególnie miasta Czarne, od początku opracowania LPR zostali włączeni w proces jego tworzenia jako czynni interesariusze. Proces dyskusji, warsztatów i spotkań zaowocował nie tylko konkretnymi, bezpośrednimi informacjami o potrzebach i propozycjach projektów, ale pokazał również, że mieszkańcy najbardziej zdegradowanej części gminy traktują plany rewitalizacyjne poważnie i łączą z nimi swoje nadzieje i plany. Można więc założyć, że w całym procesie rewitalizacji w Czarnem widoczny będzie wkład interesariuszy, także finansowy i inwestycyjny.

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Czarne ma charakter ponad kadencyjny. Oznacza to, że określa on plany i działania wybiegające poza perspektywę czasową obejmującą kadencję władz samorządowych. Sprawia to, że szczególnie ważne staje się wypracowanie skutecznego i zintegrowanego systemu wdrażania obejmującego warunki organizacyjne i instytucjonalne niezbędne do zagwarantowania konsekwentnych i systematycznych działań rewitalizacyjnych wynikających z programu. Działania te będą realizowane poprzez prawidłowe zarządzanie realizacją programu, monitoringiem oraz ewaluacją.

Program Rewitalizacji powiązany jest ściśle z dokumentami strategicznymi Gminy Czarne, m.in. Strategią Rozwoju Miasta i Gminy Czarne na lata 2016-2022, Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Czarne, Miejscowym Planem Zagospodarowania Przestrzennego oraz Planem Gospodarki Niskoemisyjnej. LPR nie wyznacza ram dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, a realizacja wskazanych w nim przedsięwzięć nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko.

Wprowadzenie

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Czarne na lata 2016-2023 (LPR) stanowi istotny instrument wspierający zarządzanie rozwojem miasta w zakresie wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszaru zdegradowanego poprzez powiązane ze sobą działania społeczne, gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne i techniczne.

Pozwala on na prowadzenie wieloletniego procesu rewitalizacji w sposób skoordynowany, zintegrowany, zgodny z potrzebami i oczekiwaniami interesariuszy.

LPR został opracowany zgodnie z ~~Ustawą z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji¹~~ oraz ~~Wytycznymi Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 z dnia 3 lipca 2015 r.²~~ **z dnia 2 sierpnia 2016r.³** Dokument uwzględnia zasadę partnerstwa i partycypacji na każdym etapie jego wdrażania oraz zapewnienie komplementarności pomiędzy poszczególnymi przedsięwzięciami. Kompleksowość i spójność zaproponowanych kierunków działań koresponduje ze zdiagnozowanymi potrzebami rewitalizacyjnymi, umożliwiając optymalne wykorzystanie potencjału endogenicznego miasta na rzecz podniesienia jakości życia i aktywności społecznej mieszkańców, poprawy ładu przestrzennego i aktywizacji potencjału przedsiębiorczego. Programowanie działań rewitalizacyjnych uwzględniło również konieczność zapewnienia kompleksowości interwencji infrastrukturalnej (Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego) ze wsparciem realizowanym w ramach funduszy ukierunkowanych na rozwój kapitału społecznego (Europejski Fundusz Społeczny).

Zgodnie z zapisami w/w aktów prawnych LPR operuje następującymi pojęciami:

- rewitalizacja – proces wyprowadzenia ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki;
- obszar zdegradowany – przestrzeń, w której koncentrują się zjawiska negatywne (społeczne, gospodarcze, przestrzenne oraz problemy, które wpływają na pogorszenie jakości życia mieszkańców);
- obszar rewitalizacji – obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, (...) na którym, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się

¹ Dz. U. 2015-poz. 1777.

² MlIR/H 2014-2020/20(01)/07/2015.

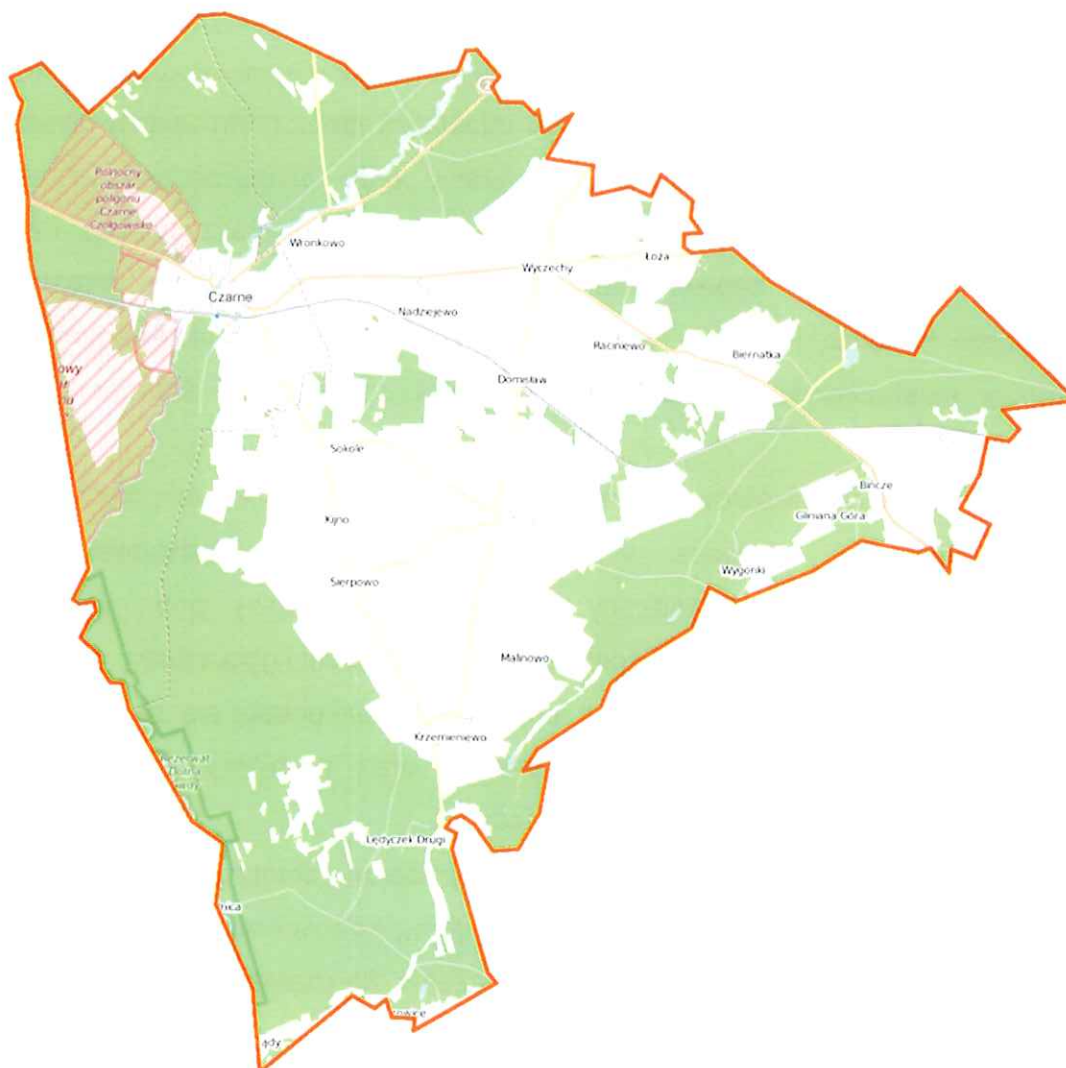
³ **MR/H 2014-2020/20(2)08/2016**

przeprowadzić rewitalizację; nie może on obejmować terenów większych niż 20% miasta oraz nie może być zamieszkiwany przez więcej niż 30% mieszkańców miasta.

1. Diagnoza zjawisk kryzysowych w gminie Czarne

Gmina Czarne jest gminą miejsko-wiejską położoną w południowo – zachodniej części województwa pomorskiego oraz zachodniej części powiatu człuchowskiego. Obszar ten leży nad rzeką Czarnicą oraz na styku granic trzech województw: pomorskiego, zachodniopomorskiego i wielkopolskiego. Powierzchnia Gminy wynosi ok. 235 km². Siedzibą władz Gminy jest miejscowość Czarne.

Mapa 1. Mapa Gminy Czarne w powiecie człuchowskim

Źródło: [https://pl.wikipedia.org/wiki/Czarne_\(gmina\)](https://pl.wikipedia.org/wiki/Czarne_(gmina))

Mapa 2. Położenie Gminy Czarne w województwie pomorskim

Źródło: <http://archiwum.zpp.pl>

Całkowita powierzchnia gminy wynosi 235 km² w tym miasto Czarne to powierzchnia 46,39 km². W skład gminy wchodzi 10 sołectw: Biernatka, Bińcze, Domisław, Kijno, Krzemieniewo, Nadziejewo, Raciniewo, Sierpowo, Sokole, Wyczechy-Łoża oraz miasto Czarne.

1.1. Metodologia

Program rewitalizacji tworzony jest dla całej gminy Czarne, co oznacza konieczność przeprowadzenia analizy koncentracji problemów w przestrzeni całej gminy.

Jak już wcześniej wspomniano gmina Czarne jest podzielona na 10 sołectw (5 okręgów wyborczych) oraz miasto Czarne. Na potrzeby przeprowadzenia diagnozy zjawisk kryzysowych (w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej) miasto Czarne zostało podzielone na sześć jednostek urbanistycznych (rysunek poniżej).

[illegible]

Dzieląc miasto na jednostki urbanistyczne zdecydowano się na wykorzystanie podziału miasta na sześć jednostek urbanistycznych, co odpowiada w pewnym stopniu istniejącym powiązaniom przestrzenno-funkcjonalnym. W procesie wyznaczania granic poszczególnych jednostek urbanistycznych uwzględniono specyficzne cechy terenów miejskich Czarnego, opierając się na podziałach już istniejącym. Ponad to każda ze stref wykazuje pewną jednorodność i charakteryzuje się zbliżonymi cechami w zakresie rodzaju zabudowy czy funkcji jakie pełnią dla miasta (śródmieście, osiedla domków jednorodzinnych, blokowiska). W efekcie uzyskano podział miasta na sześć jednostek urbanistycznych, dla których możliwe było przeprowadzenie analizy zjawisk kryzysowych we wszystkich pięciu sferach (społeczna, gospodarcza, środowiskowa, przestrzenno-funkcjonalna oraz techniczna) oraz z wykorzystaniem wszystkich 22 wskaźników. Ulice wchodzące w skład jednostek urbanistycznych prezentuje poniższa tabela.

Tabela 1. Ulice wchodzące w skład strefy delimitacji

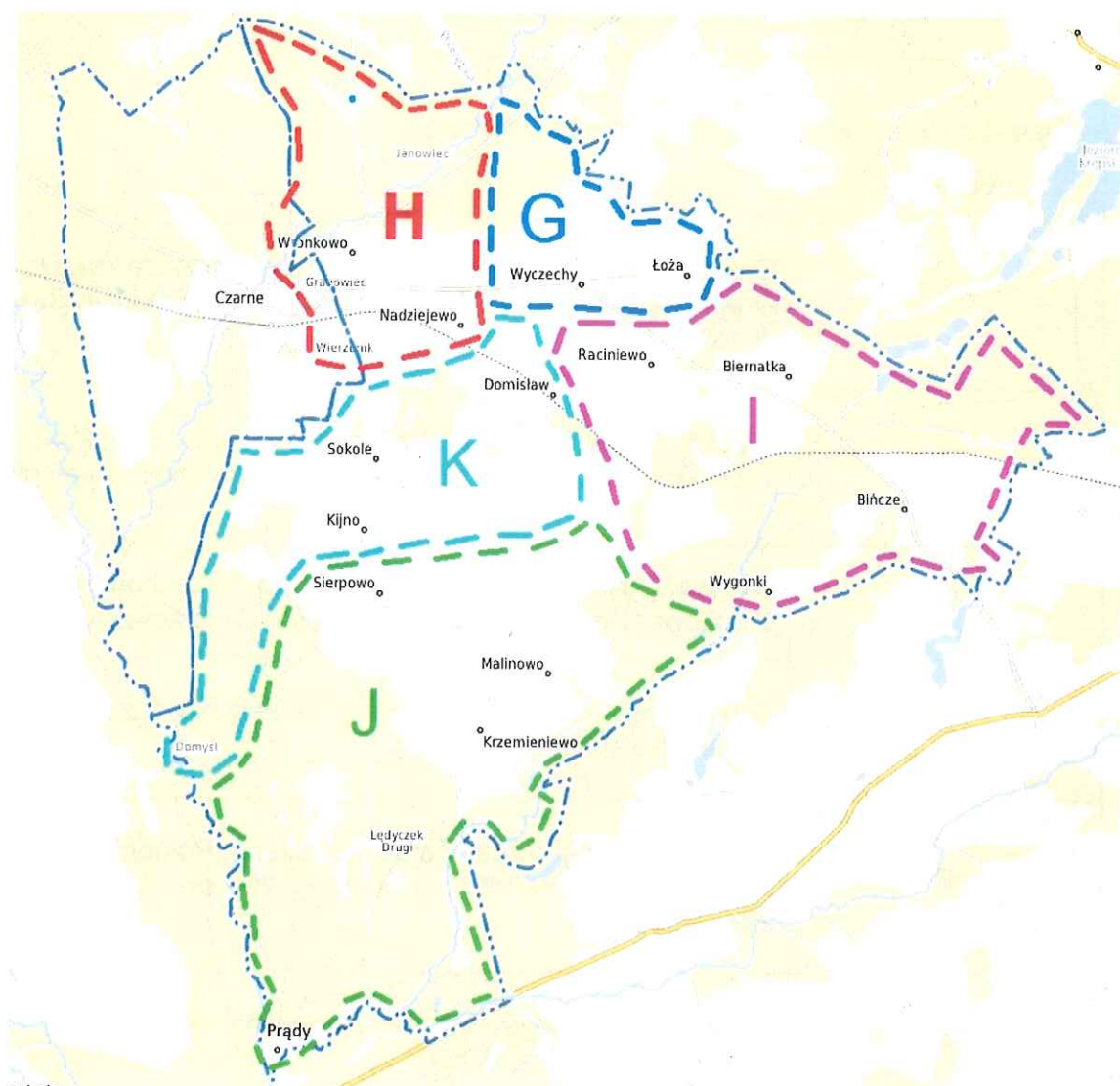
Oznaczenie strefy delimitacji	Ulice wchodzące w skład strefy
A	Dworcowa, Kanałowa, Kolejowa, Lipowa, Marszałkowska, Ogrodowa, Moniuszki, Parkowa, Strażacka, Szkolna, Świętego Józefa, Żłota
B	Ciasna, Cicha, Kościelna, Kościuszki, Mickiewicza, Plac Wolności, Podmurna, Poprzeczna, Przemysłowa, Zamkowa
C	Cisowa, Dolna, Brzozowa, Kasztanowa, Orzechowa, Piaskowa, Polna, Przytulna, Sosnowa, Świerkowa, Wiśniowa
D	Sobieskiego, Młyńska, Pomorska, Strzelecka, Szczecinecka, Wojska Polskiego, Zielona
E	Cmentarna, Jagodowa, Kwiatowa, Leśna, Południowa, Łąkowa, Nowa, Robotnicza, Różana, Wesoła, Widok, Aleja Zwycięzców
F	Człuchowska, Długa, Sarniak, Słoneczna, Studzienna, Szosowa, Targowa, Wąska

Źródło: opracowanie własne

Dokonując diagnozy zjawisk kryzysowych należy zwrócić szczególną uwagę na kwestię liczebności ludności danego obszaru.

W gminie Czarne na obszarze wiejskim analizie poddano 5 obszarów, w skład których wchodzi 10 sołectw. Podział wygląda następująco:

Mapa 4. Podział gminy Czarne na strefy.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UMiG Czarne.

Sołectwa wchodzące w skład strefy delimitacji (jednostek okręgów wyborczych) prezentuje poniższa tabela.

Tabela 2. Sołectwa wchodzące w skład strefy delimitacji

Oznaczenie strefy delimitacji	Sołectwa wchodzące w skład strefy delimitacji
G	Sołectwo Wyczechy - Łoża (miejscowości: Łoża, Wyczechy)
H	Sołectwo Nadziejewo (miejscowości: Grabowiec, Janowiec, Nadziejewo, Wierzbnik, Wronkowo)
I	Sołectwo Biernatka (miejscowość Biernatka) Sołectwo Bińcze (miejscowości: Bińcze, Wygonki) Sołectwo Raciniewo (miejscowość Raciniewo)
J	Sołectwo Krzemieniewo (miejscowości: Krzemieniewo, Lędyczek Drugi, Malinowo, Prądy) Sołectwo Sierpowo (miejscowość Sierpowo)
K	Sołectwo Domisław (miejscowość Domisław) Sołectwo Kijno (miejscowość Kijno) Sołectwo Sokole (miejscowości: Domyśl, Sokole)

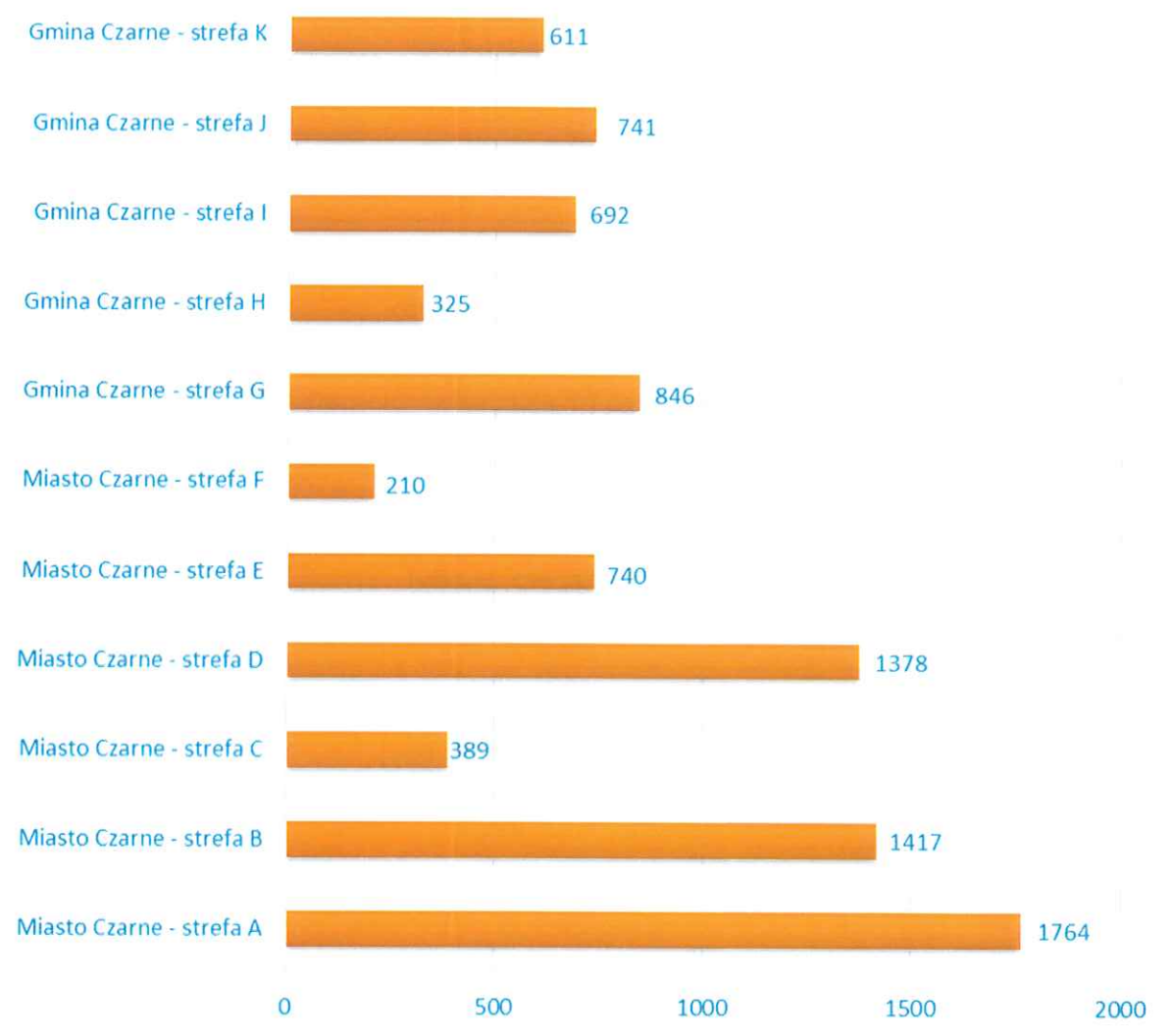
Źródło: opracowanie własne

Przy wytyczaniu obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji należy uwzględnić te różnice ~~po-te~~, aby do rewitalizacji wybrać te obszary, na których z jednej strony koncentrują się negatywne zjawiska (przede wszystkim społeczne), a z drugiej te negatywne zjawiska dotyczą ~~znacznego~~ ~~odsetka~~ **znacznej części** ludności zamieszkującej obszar danej gminy.

Poniżej przedstawiono informacje na temat liczby ludności poszczególnych stref w mieście i na obszarze gminy Czarne.

Wykres 1. Liczba mieszkańców poszczególnych stref w mieście i na obszarze gminy Czarne

Liczba mieszkańców (stan na 31.12.2015r.)

Należy zaznaczyć, że w trakcie prac analitycznych natrafiono na następujące trudności:

- dostępność danych do opracowania wskaźników, za pomocą których można dokonać porównania ze sobą poszczególnych 11 obszarów w gminie Czarne. Utrudniony dostęp dodanych powodował, że wybrano tylko takie wskaźniki, które dały możliwość zobrazowania wybranych zjawisk społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych oraz technicznych w całej analizowanej przestrzeni gminy oraz miasta Czarne,
- ostatecznie zdecydowano się w podziale delimitacyjnym przyjąć następujące rozwiązanie:

- o przeprowadzenie analizy zjawisk na poziomie poszczególnych okręgów wyborczych na obszarze wiejskim gminy, gdyż składają się z podstawowych jednostek administracyjnych jakimi są miejscowości, do których przypisanych jest najwięcej dostępnych danych delimitacyjnych oraz są zbliżone pod względem ludności,
- o podział miasta Czarne na mniejsze jednostki delimitacyjne, ze względu na to, że jest to największa zamieszkała przestrzeń w gminie Czarne, co przy przyjętej metodologii delimitacyjnej (analiza także skali zjawisk), stawiało by Czarne w lepszej pozycji wyjściowej, w tym celu dokonano podziału miasta Czarne na jednostki odpowiadające podziałowi na jednostki urbanistyczne. Każda ze stref wykazuje jednak pewną jednorodność i charakteryzuje się zbliżonymi cechami w zakresie rodzaju zabudowy czy funkcji jakie pełnią dla miasta (śródmieście, osiedla domków jednorodzinnych, blokowiska).

Poniżej zaprezentowano zestawienie wskaźników wykorzystanych do oceny koncentracji negatywnych zjawisk społecznych w 11 obszarach gminy Czarne

Tabela 3. Wskaźniki użyte do oceny koncentracji negatywnych zjawisk społecznych w gminie Czarne

Nr	Sfera społeczna Problem	Wskaźnik
Wsk.1	1. Depopulacja	•Dynamika zmiany liczby mieszkańców 2015/2010 — natężenie zjawiska
Wsk.2	2. Starzenie się społeczeństwa	•Wskaźnik obciążenia demograficznego — ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2015 r. — natężenie zjawiska
Wsk.3	3. Bezrobocie	•Odsetek osób długotrwale bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym 2015 r. — natężenie zjawiska
Wsk.4	4. Ubóstwo	•Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej w 2015 r. — natężenie zjawiska
Wsk.5		•Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa w 2015 r. — natężenie zjawiska
Wsk.6		•Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w 2015 r. — natężenie zjawiska
Wsk.7		•Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby w 2015 r. — natężenie zjawiska
Wsk.8		•Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu alkoholizmu w 2015 r. — natężenie zjawiska
Wsk.9		•Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w 2015 r. — natężenie zjawiska

Wsk.10	5. Techniczne	•Liczba wystawionych Niebieskich Kart na 1000 mieszkańców w 2015 r. – natężenie zjawiska
Wsk.11		•Przestępstwa kryminalne ogółem na 1000 mieszkańców w 2015 r. – natężenie zjawiska
Wsk.12		•Przestępstwa kryminalne przeciw życiu i zdrowiu na 1000 mieszkańców w 2015 r. – natężenie zjawiska
Wsk.13		•Przestępstwa kryminalne przeciw mieniu na 1000 mieszkańców w 2015 r. – natężenie zjawiska
Wsk.14		•Liczba wykroczeń ogółem na 1000 mieszkańców w 2015 r. – natężenie zjawiska

Źródło: opracowanie własne

Nr	Wskaźnik
Wsk.1	•Dynamika zmiany liczby mieszkańców 2015/2010 – natężenie zjawiska
Wsk.2	•Wskaźnik obciążenia demograficznego - ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2015 r. – natężenie zjawiska
Wsk.3	•Odsetek osób długotrwale bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym 2015 r. – natężenie zjawiska
Wsk.4	•Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej w 2015 r. – natężenie zjawiska
Wsk.5	•Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa w 2015 r. – natężenie zjawiska
Wsk.6	•Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w 2015 r. – natężenie zjawiska
Wsk.7	•Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby w 2015 r. – natężenie zjawiska
Wsk.8	•Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu alkoholizmu w 2015 r. – natężenie zjawiska
Wsk.9	•Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w 2015 r. – natężenie zjawiska
Wsk.10	•Liczba wystawionych Niebieskich Kart na 1000 mieszkańców w 2015 r. – natężenie zjawiska
Wsk.11	•Przestępstwa kryminalne ogółem na 1000 mieszkańców w 2015 r. – natężenie zjawiska
Wsk.12	•Przestępstwa kryminalne przeciw życiu i zdrowiu na 1000 mieszkańców w 2015 r. – natężenie zjawiska
Wsk.13	•Przestępstwa kryminalne przeciw mieniu na 1000 mieszkańców w 2015 r. – natężenie zjawiska
Wsk.14	•Liczba wykroczeń ogółem na 1000 mieszkańców w 2015 r. – natężenie zjawiska

Źródło: opracowanie własne

Następnie dla 11 obszarów wykonano analizę współwystępowania stanów kryzysowych z pozostałych czterech sfer (tj. gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej

i technicznej), w oparciu o poniżej zaprezentowane wskaźniki.

Tabela 4. Wskaźniki użyte do oceny koncentracji negatywnych zjawisk gospodarczych, środowiskowych, technicznych oraz przestrzenno-funkcjonalnych w gminie Czarne

Nr	Sfera	Wskaźniki
Wsk.15	1. Gospodarcza	• Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2015 r. – natężenie zjawiska
Wsk.16		• Liczba aktywnych podmiotów gospodarczych wpisanych do REGON na 10 tys. mieszkańców 2015 r. – natężenie zjawiska
Wsk.17	2. Środowiskowa	• Powierzchnia ogółem (w m2) materiałów zawierających AZBEST na jednostkę delimitacyjną w 2015 r. – natężenie zjawiska
Wsk.18		• Powierzchnia ogólnodostępnych terenów zieleni na 100 mieszkańców (w m2) w 2015 r. – natężenie zjawiska
Wsk.19	3. Przestrzenno-funkcjonalna	• Liczba ogólnodostępnych obiektów sportowych (bez szkolnych) na 1000 mieszkańców w wieku przed- i poprodukcyjnym w 2015 r. – natężenie zjawiska
Wsk.20		• Liczba ogólnodostępnych placów zabaw (bez szkolnych) na 100 mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym w 2015 r. – natężenie zjawiska
Wsk.21	4. Techniczne	• Liczba obiektów zabytkowych wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków na jednostkę delimitacyjną w 2015 r.
Wsk.22		• Liczba obiektów komunalnych wymagających remontów na jednostkę delimitacyjną w 2015 r.

Źródło: opracowanie własne

Diagnoza zjawisk kryzysowych w gminie Czarne, mająca na celu określenie obszaru zdegradowanego, została wykonana w oparciu analizę danych zastanych.

Wytyczne w zakresie rewitalizacji wskazują, że obszar zdegradowany można wyznaczyć dla miejsc koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, współwystępujących z negatywnymi zjawiskami ze sfer gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej. Obszar można uznać za zdegradowany w przypadku współwystępowania minimum jednego problemu ze sfery społecznej oraz problemów z pozostałych sfer. Uznanie danego zjawiska ze stan kryzysowy ma miejsce, jeśli dane negatywne zjawisko charakteryzuje się wartością wskaźników ~~je oceniających~~, **przekraczającą** średnią wartość notowaną w skali gminy. Istotne jest także obiektywne stwierdzenie, że dane zjawisko ma charakter zjawiska kryzysowego (np. poprzez odniesienie poziomu zjawiska do średnich notowanych na innych poziomach statystycznych).

W celu ustalenia na jakim obszarze gminy Czarne następuje koncentracja negatywnych zjawisk społecznych, a wraz z tymi zjawiskami współwystępują negatywne zjawiska gospodarcze, środowiskowe, techniczne oraz przestrzenno-funkcjonalne, poszczególnym zjawiskom problemowym przypisano odpowiadające im wskaźniki. Punktem odniesienia terytorialnego był podział gminy oraz miasta Czarne na strefy. Uznanie danego zjawiska za problemowe w przypadku danych statystycznych, następowało z reguły w przypadku stwierdzenia wartości powyżej średniej dla gminy (lub poniżej w zależności od charakteru zjawiska).

Procedura wyznaczania obszarów zdegradowanych opierała się na następujących założeniach:

- Na wstępnym etapie prac diagnostycznych zaproponowano, aby do celów agregacji danych opisujących stany kryzysowe wykorzystać podział gminy oraz miasta Czarne na strefy. Założono wstępnie, że działania rewitalizacyjne powinny rozwiązywać komplementarnie problemy obszarów spójnych przestrzenie i funkcjonalnie, dlatego też przy tworzeniu stref próbowano zachować podział miasta i terenów wiejskich na takie obszary (jednostki urbanistyczne i obszary wyborcze).
- W celu ustalenia koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych oraz technicznych wybrane wskaźniki opisujące stany kryzysowe w danej sferze zostały poddane transformacji liniowej w przedziale 0 - 1. Następnie wyniki te zostały zsumowane i ponownie poddane transformacji liniowej. Uzyskano w ten sposób sumaryczny wskaźnik wystandaryzowany opisujący koncentrację negatywnych zjawisk społecznych na poszczególnych obszarach. Istotne dla ustalenia poziomu koncentracji zjawisk w przestrzeni gminy Czarne było zastosowanie przelicznika ludnościowego – ze względu na rozproszony charakter obszarów wiejskich gminy.
- W standaryzacji liniowej wartość najwyższą, czyli 1 przyjmowała zawsze wartość wskaźnika, która charakteryzowała się najgorszą oceną danego zjawiska. Dotyczyło to zarówno ujemnej korelacji ze zmienną objaśnianą (destymulant), jak też dodatniej korelacji ze zmienną objaśnianą (stymulant). Dla przykładu najgorszą sytuację posiada jednostka delimitacyjna, która ma najwyższy odsetek osób długotrwale bezrobotnych (destymulanta, wskaźnik wystandaryzowany równa się 1), jak też przestrzeń, w której zdiagnozowano najniższą liczbę aktywnych podmiotów gospodarczych (stymulanta, wskaźnik wystandaryzowany równa się także 1).

Normalizacja wskaźników przeprowadzona została w oparciu o wzór:

$$W = \frac{x - \min}{\max - \min}$$

gdzie:

- W – wystandaryzowana wartość wskaźnika
- X – wyjściowa wartość wskaźnika
- Min – minimalna wartość wskaźnika
- Max – maksymalna wartość wskaźnika

Cząstkowy wskaźnik wystandaryzowany – wynik liczbowy związany z normalizacją pierwotnej danej statystycznej za pomocą liniowej transformacji danych typu min-max. Wynik liczbowy związany z normalizacją pierwotnej danej statystycznej za pomocą liniowej transformacji danych typu min max. W efekcie normalizacji wartości wszystkich wskaźników początkowych sprowadzone zostają do przedziału od 0 do 1, gdzie wartość 0 została przypisana wartości, która charakteryzowała się najgorszą oceną danego zjawiska, a wartość 1 została przypisana wartości, która charakteryzowała się najlepszą oceną danego zjawiska.

Suma wystandaryzowanych punktów – wynik liczbowy osiągnięty po dodaniu do siebie punktów uzyskanych przez dany obszar w standaryzacji liniowej wykonanej dla każdego wskaźnika w danej sferze.

Syntetyczny wystandaryzowany wskaźnik – wynik liczbowy stanowiący średnią arytmetyczną wskaźników cząstkowych dla poszczególnych sfer problemowych, ujętych w postaci wskaźników wystandaryzowanych cząstkowych.

W celu określenia koncentracji negatywnych zjawisk, występujących w gminie Czarne, przeanalizowano dostępne wskaźniki, które najlepiej obrazowały sytuację:

- dla całej gminy Czarne dokonano analizy zjawisk kryzysowych w sferze społecznej - z wykorzystaniem 14 wskaźników, w sferze gospodarczej – z wykorzystaniem 2 wskaźników, w sferze środowiskowej – z wykorzystaniem 2 wskaźników, w sferze przestrzenno-funkcjonalnej – z wykorzystaniem 2 wskaźników oraz w sferze technicznej – z wykorzystaniem 2 wskaźników,

- na podstawie wyżej wymienionej analizy wyodrębniono obszary, na których występuje koncentracja negatywnych zjawisk społecznych oraz współwystępowanie negatywnych zjawisk z pozostałych sfer, celem wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji,
- dla obszarów rewitalizacji przeprowadzono pogłębioną analizę negatywnych zjawisk społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych oraz technicznych.

1.2. Diagnoza negatywnych zjawisk społecznych w gminie Czarne z uwzględnieniem podziału miasta i gminy Czarne na strefy

Wskaźnik 1. Dynamika zmiany liczby mieszkańców 2015/2010

Zmiana liczby ludności wskazuje m. in. na postępujący proces wyludniania się danej przestrzeni lub na dynamiczny napływ ludności. Wyludnianie się niesie za sobą szereg dalszych problemów, m.in. związanych z rosnącymi kosztami utrzymania istniejącej infrastruktury społecznej i technicznej, czy też spadek konkurencyjności usług gospodarczych zlokalizowanych w danej przestrzeni. Istotne jest też ubożenie danej przestrzeni w kapitał ludzki, zmniejszanie potencjału kapitału społecznego. Z kolei zbyt szybki przyrost liczby mieszkańców z reguły współwystępuje z niedoinwestowaniem danej przestrzeni w infrastrukturę techniczną lub zbyt duże obciążenie infrastruktury społecznej.

Największy spadek liczby mieszkańców w latach 2015/2010 odnotowano w strefie Miasto Czarne – strefa A (-7,79%) oraz w Gminie Czarne – strefa I (- 7,36%). Z kolei największy przyrost ludności był udziałem Miasta Czarne – strefa C (21,56%) oraz Miasto Czarne – strefa F (17,98%).

Tabela 5. Dynamika zmiany liczby mieszkańców 2015/2010

Lp.	Gmina	STREFA SPOŁECZNA - Wskaźnik 1	
		średnia - 0,47 %	
	Obszar	Dynamika zmiany liczby mieszkańców 2015/2010	STANDARYZACJA
			0-1
1	Miasto Czarne - strefa A	-7,79%	1,00
2	Gmina Czarne - strefa I	-7,36%	0,95
3	Gmina Czarne - strefa J	-5,96%	0,77
4	Gmina Czarne - strefa G	-5,90%	0,76
5	Gmina Czarne - strefa H	-5,52%	0,71
6	Miasto Czarne - strefa B	-5,15%	0,66
7	Miasto Czarne - strefa E	-4,76%	0,61
8	Gmina Czarne - strefa K	-4,23%	0,54
9	Miasto Czarne - strefa D	1,92%	0,00
10	Miasto Czarne - strefa F	17,98%	0,00
11	Miasto Czarne - strefa C	21,56%	0,00

Wskaźnik 2. Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym 2015

Niezwykle istotnymi wskaźnikami, pomocnymi w ocenie sytuacji demograficznej, jest udział ludności według ekonomicznych grup wieku. Wyróżniamy:

- wiek przedprodukcyjny - przedział wiekowy obejmujący osoby, które nie ukończyły 15. roku życia w zależności od przyjętej klasyfikacji; jest to wiek, w którym ludzie zazwyczaj nie podejmują pracy z powodu kształcenia się lub nie mogą być zatrudnione na mocy przepisów kodeksu pracy ze względu na za zbyt niski wiek,
- wiek produkcyjny – przedział wiekowy, w którym ludzie zazwyczaj podejmują pracę. W zależności od przyjętej klasyfikacji wiek produkcyjny obejmuje: kobiety między 16. a 59. rokiem życia oraz mężczyźni między 16. a 64. rokiem życia.
- wiek poprodukcyjny - przedział wiekowy, w którym człowiek zwykle kończy już pracę zawodową; zgodnie z najczęściej stosowaną klasyfikacją w wieku poprodukcyjnym znajdują się kobiety w wieku 60 lat i więcej oraz mężczyźni w wieku 65 lat i więcej.

Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym wskazuje w jakiej przestrzeni gminy Czarne występuje problem znacznego udziału osób w wieku poprodukcyjnym w odniesieniu do osób potencjalnie ciągle aktywnych zawodowo. Wyższa wartość wskaźnika wskazuje na starzejące się społeczeństwo, a tym samym może oznaczać zmianę sposobu funkcjonowania danej przestrzeni gminy oraz na konieczność rozwijania specyficznych dla starzejącego się społeczeństwa usług.

Najwyższą wartość ludności w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2015 r. odnotowano w strefie B w mieście Czarne (34,63). W skali całej gminy wysoką wartość tego wskaźnika posiada także strefa F (30,23) i A (28,51) w mieście Czarne oraz strefa G (26,73) i J (24,44) na obszarze wiejskim. Można zatem stwierdzić, że mamy do czynienia z wyraźną koncentracją problemu starzejącego się społeczeństwa w mieście Czarne.

Tabela 6. Wskaźnik obciążenia demograficznego - ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2015 r.

Lp.	Gmina	STREFA SPOŁECZNA - Wskaźnik 2	
		średnia 24,21	
	Obszar	Wskaźnik obciążenia demograficznego - ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym 2015	STANDARYZACJA
			0-1
1	Miasto Czarne - strefa B	34,63	1,00
2	Miasto Czarne - strefa F	30,23	0,87
3	Miasto Czarne - strefa A	28,51	0,82
4	Gmina Czarne - strefa G	26,73	0,77
5	Gmina Czarne -strefa J	24,44	0,71
6	Gmina Czarne - strefa K	24,69	0,71
7	Miasto Czarne - strefa E	23,29	0,67
8	Gmina Czarne - strefa H	22,41	0,65
9	Miasto Czarne - strefa D	21,95	0,63
10	Gmina Czarne - strefa I	19,06	0,55
11	Miasto Czarne - strefa C	10,32	0,30

Wskaźnik 3. Odsetek osób długotrwale bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym w 2015 r.

Obszary gminy Czarne różniły się pomiędzy sobą pod względem liczby bezrobotnych mieszkańców. Różnice wahały się od trzech bezrobotnych w strefie C do 76 bezrobotnych w strefie B.

Liczba bezrobotnych mieszkańców miasta i gminy Czarne na koniec 2015 roku wyniosła 393 osoby.

Najwyższy odsetek osób długotrwale bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym odnotowano na obszarze gminy w strefie J (8,96%) i K (8,89%). Natomiast na obszarze miasta Czarne największy odsetek został zanotowany w strefie B (8,44%). Pod pojęciem długotrwale bezrobotny była brana osoba pozostająca bez pracy przez co najmniej 12 miesięcy w ciągu ostatnich dwóch lat.

Tabela 7. Odsetek osób długotrwale bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym 2015 r.

Lp.	Gmina	STREFA SPOŁECZNA - Wskaźnik 3	
		średnia 6,17%	
	Obszar	Odsetek osób długotrwale bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym w 2015r.	STANDARYZACJA
			0-1
1	Gmina Czarne - strefa J	8,96%	1,00
2	Gmina Czarne - strefa K	8,89%	0,99
3	Miasto Czarne - strefa B	8,44%	0,94
4	Gmina Czarne - strefa I	7,99%	0,89
5	Gmina Czarne - strefa G	6,55%	0,73
6	Gmina Czarne - strefa H	6,47%	0,72
7	Miasto Czarne - strefa A	5,62%	0,63
8	Miasto Czarne - strefa D	5,19%	0,58
9	Miasto Czarne - strefa E	4,82%	0,54
10	Miasto Czarne - strefa F	3,88%	0,43
11	Miasto Czarne - strefa C	1,07%	0,12

Wskaźnik 4. Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej w 2015 r.

Istotnym wskaźnikiem opisującym skalę problemów społecznych jest liczba osób korzystających z pomocy społecznej. W 2015 roku najwyższy odsetek osób korzystających z pomocy społecznej odnotowano w strefie I (23,84%), K (17,84%), J (15,11%) na obszarze wiejskim oraz w strefie B (14,96%) w mieście Czarne.

Tabela 8. Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej w 2015 r.

Lp.	Gmina	STREFA SPOŁECZNA - Wskaźnik 4	
		średnia 10,98 %	
	Obszar	Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej w 2015 r.	STANDARYZACJA
			0 - 1
1	Gmina Czarne - strefa I	23,84%	1,00
2	Gmina Czarne - strefa K	17,84%	0,75
3	Gmina Czarne - strefa J	15,11%	0,63
4	Miasto Czarne - strefa B	14,96%	0,63
5	Gmina Czarne - strefa G	14,89%	0,62
6	Miasto Czarne - strefa D	7,76%	0,33
7	Miasto Czarne - strefa E	7,70%	0,32
8	Miasto Czarne - strefa A	7,71%	0,32
9	Gmina Czarne - strefa H	6,77%	0,28
10	Miasto Czarne - strefa F	2,38%	0,10
11	Miasto Czarne - strefa C	1,80%	0,08

Wskaźnik 5. Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa w 2015 r.

Udzielanie świadczeń pomocy społecznej z tytułu ubóstwa, jest obok bezrobocia, głównym powodem przyznawania pomocy. W gminie Czarne z tego tytułu przyznano świadczenia w 2015 roku 760 mieszkańcom co stanowi 8,33% ogółu mieszkańców. Najwyższy odsetek osób otrzymujących pomoc społeczną z tytułu ubóstwa dotyczył stref: I (15,03%), G (14,89%) oraz K (12,93%) znajdujących się na obszarze gminy.

Tabela 9. Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa w 2015 r.

Lp.	Gmina	STREFA SPOŁECZNA - Wskaźnik 5	
		średnia 7,75 %	
		Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa w 2015 r.	STANDARYZACJA
	Obszar		0-1
1	Gmina Czarne - strefa I	15,03%	1,00
2	Gmina Czarne - strefa G	14,89%	0,99
3	Gmina Czarne - strefa K	12,93%	0,86
4	Miasto Czarne - strefa B	11,93%	0,79
5	Gmina Czarne - strefa J	8,50%	0,57
6	Miasto Czarne - strefa E	6,35%	0,42
7	Gmina Czarne - strefa H	4,92%	0,33
8	Miasto Czarne - strefa A	4,82%	0,32
9	Miasto Czarne - strefa D	4,86%	0,32
10	Miasto Czarne - strefa C	1,03%	0,07
11	Miasto Czarne - strefa F	0,00%	0,00

Wskaźnik 6. Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w 2015 r.

Z tytułu niepełnosprawności świadczenia społeczne w gminie Czarne w 2015 roku przyznane zostały 367 mieszkańcom gminy. Najwyższy odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności stwierdzono w strefie I (7,51%) zamieszkałej przez 692 osoby. Na kolejnych miejscach znalazły się: strefa J (7,29%), strefa G (6,15%) oraz strefa K (5,89%).

Tabela 10. Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w 2015 r.

Lp.	Gmina	STREFA SPOŁECZNA - Wskaźnik 6	
		średnia 3,91 %	
	Obszar	Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w 2015 r.	STANDARYZACJA
			0-1
1	Gmina Czarne - strefa I	7,51%	1,00
2	Gmina Czarne - strefa J	7,29%	0,97
3	Gmina Czarne - strefa G	6,15%	0,82
4	Gmina Czarne - strefa K	5,89%	0,78
5	Miasto Czarne - strefa B	5,08%	0,68
6	Miasto Czarne - strefa D	2,54%	0,34
7	Miasto Czarne - strefa A	2,38%	0,32
8	Miasto Czarne - strefa F	2,38%	0,32
9	Miasto Czarne - strefa E	1,49%	0,20
10	Gmina Czarne - strefa H	1,23%	0,16
11	Miasto Czarne - strefa C	1,03%	0,14

Wskaźnik 7. Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby w 2015 r.

W 2015 roku w gminie Czarne 4,04 % mieszkańców korzystało z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby. Najwyższy odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej z tego tytułu odnotowano w strefie K gmina Czarne (9,33%). Wysokie wartości tego wskaźnika odnotowano także strefie G (8,27%) i J (7,69%) gminy Czarne.

Tabela 11. Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby w 2015 r.

Lp.	Gmina	STREFA SPOŁECZNA - Wskaźnik 7	
		średnia 4,00 %	
	Obszar	Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby w 2015 r.	STANDARYZACJA
			0-1
1	Gmina Czarne - strefa K	9,33%	1,00
2	Gmina Czarne - strefa G	8,27%	0,89
3	Gmina Czarne - strefa J	7,69%	0,82
4	Miasto Czarne - stefa B	5,08%	0,54
5	Gmina Czarne - strefa I	2,75%	0,29
6	Miasto Czarne - strefa D	2,54%	0,27
7	Miasto Czarne - strefaa F	2,38%	0,26
8	Miasto Czarne - strefa E	2,16%	0,23
9	Miasto Czarne - strefa A	1,76%	0,19
10	Gmina Czarne - strefa H	1,54%	0,16
11	Miasto Czarne - strefa C	0,51%	0,06

Wskaźnik 8. Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu alkoholizmu w 2015 r.

W gminie Czarne w 2015 roku pomocą społeczną z tytułu alkoholizmu objętych było 65 osób co stanowi 0,75% mieszkańców. Najwyższy odsetek mieszkańców, którzy otrzymują pomoc z tego tytułu odnotowano w strefie K (3,76%), I (1,16%) na obszarze wiejskim oraz w strefie E (0,95%) w mieście.

Tabela 12. Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu alkoholizmu w 2015 r.

Lp.	Gmina	STREFA SPOŁECZNA - Wskaźnik 8	
		średnia 0,75 %	
	Obszar	Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu alkoholizmu w 2015 r.	STANDARYZACJA
			0-1
1	Gmina Czarne - strefa K	3,76%	1,00
2	Gmina Czarne - strefa I	1,16%	0,31
3	Miasto Czarne - strefa E	0,95%	0,25
4	Miasto Czarne - strefa B	0,78%	0,21
5	Miasto Czarne - strefa A	0,68%	0,18
6	Gmina Czarne - strefa J	0,54%	0,14
7	Miasto Czarne - strefa C	0,26%	0,07
8	Miasto Czarne - strefa D	0,15%	0,04
9	Miasto Czarne - strefa F	0,00%	0,00
10	Gmina Czarne - strefa G	0,00%	0,00
11	Gmina Czarne - strefa H	0,00%	0,00

Wskaźnik 9. Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w 2015 r.

Bezrobocie jest kolejną istotną przyczyną przyznawania pomocy społecznej. Średnio w gminie Czarne z tego rodzaju świadczenia korzystało w 2015 roku 7,00 % mieszkańców. Największy odsetek mieszkańców otrzymujących świadczenia społeczne z tytułu bezrobocia odnotowano w strefach I (17,49%), K (14,73%), J (10,53%) na obszarze wiejskim oraz w strefie B (10,02%) w mieście Czarne.

Tabela 13. Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w 2015 r.

Lp.	Gmina	STREFA SPOŁECZNA - Wskaźnik 9	
		średnia 6,51 %	
	Obszar	Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w 2015 r.	STANDARYZACJA
			0-1
1	Gmina Czarne - strefa I	17,49%	1,00
2	Gmina Czarne - strefa K	14,73%	0,84
3	Gmina Czarne - strefa J	10,53%	0,60
4	Miasto Czarne - strefa B	10,02%	0,57
5	Miasto Czarne - strefa A	5,39%	0,31
6	Miasto Czarne - strefa D	5,15%	0,29
7	Gmina Czarne - strefa H	4,31%	0,25
8	Miasto Czarne - strefa E	3,24%	0,19
9	Miasto Czarne - strefa C	0,77%	0,04
10	Miasto Czarne - strefa F	0,00%	0,00
11	Gmina Czarne - strefa G	0,00%	0,00

Wskaźnik 10. Liczba wystawionych Niebieskich Kart na 1000 mieszkańców 2015r.

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie nakłada obowiązek prowadzenia procedury „niebieskiej karty” na przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia. Procedura wszczynana jest w sytuacji, gdy dany podmiot w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych powziął podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny lub przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie.

W gminie Czarne w przeliczeniu na 1000 mieszkańców założono w 2015 roku 4,20 niebieskich kart. Największa ilość wydanych kart była wydana w strefie H (9,23) teren gminy oraz w mieście w strefie E (8,11).

Tabela 14. Liczba wystawionych Niebieskich Kart na 1000 mieszkańców 2015 r.

Lp.	Gmina	STREFA SPOŁECZNA - Wskaźnik 10	
		średnia 4,20	
	Obszar	Liczba wystawionych NIEBIESKICH KART na 1000 mieszkańców w 2015 r.	STANDARYZACJA
			0-1
1	Gmina Czarne - strefa H	9,23	1,00
2	Miasto Czarne - strefa E	8,11	0,88
3	Gmina Czarne - strefa K	6,55	0,71
4	Miasto Czarne - strefa B	6,35	0,69
5	Miasto Czarne - strefa F	4,76	0,52
6	Gmina Czarne - strefa I	2,89	0,31
7	Gmina Czarne - strefa J	2,70	0,29
8	Miasto Czarne - strefa A	2,27	0,25
9	Miasto Czarne - strefa D	2,18	0,24
10	Gmina Czarne - strefa G	1,18	0,13
11	Miasto Czarne - strefa C	0,00	0,00

Wskaźnik 11. Przestępstwa kryminalne ogółem na 1000 mieszkańców w 2015 r.

W gminie Czarne w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w 2015 roku odnotowano 8,66 przestępstw kryminalnych. Najwyższą wartość wskaźnika odnotowano w mieście w strefie D (17,42) oraz na terenie gminy w strefie I (14,45). Biorąc pod uwagę przelicznik ludnościowy należy stwierdzić, że z koncentracją zjawisk przestępczości kryminalnej mamy do czynienia zarówno w mieście jaki i na terenie gminy.

Tabela 15. Przestępstwa kryminalne ogółem na 1000 mieszkańców 2015 r.

Lp.	Gmina	STREFA SPOŁECZNA - Wskaźnik 11	
		średnia 8,49	
	Obszar	Przestępstwa kryminalne ogółem na 1 000 mieszkańców w 2015 r.	STANDARYZACJA
			0 - 1
1	Miasto Czarne - strefa D	17,42	1,00
2	Gmina Czarne - strefa I	14,45	0,83
3	Miasto Czarne - strefa E	13,51	0,78
4	Gmina Czarne - strefa K	11,46	0,66
5	Gmina Czarne - strefa G	10,64	0,61
6	Miasto Czarne - strefa F	9,52	0,55
7	Gmina Czarne - strefa J	6,75	0,39
8	Miasto Czarne - strefa B	4,23	0,24
9	Miasto Czarne - strefa A	2,83	0,16
10	Miasto Czarne - strefa C	2,57	0,15
11	Gmina Czarne - strefa H	0,00	0,00

Wskaźnik 12. Przestępstwa kryminalne przeciw życiu i zdrowiu na 1000 mieszkańców w 2015 r.

W większości obszarów gminy Czarne w 2015 roku nie odnotowano przestępstw przeciwko życiu i zdrowiu. Średnio w gminie w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w 2015 roku popełnionych zostało 1,07 takich przestępstw. Najwyższe wartości przedmiotowego wskaźnika odnotowano w strefie J (4,05) obszar gminy oraz w strefie D (3,63) obszar miasta.

Tabela 16. Przestępstwa kryminalne przeciw życiu i zdrowiu na 1000 mieszkańców w 2015 r.

Lp.	Gmina	STREFA SPOŁECZNA - Wskaźnik 12	
		średnia 1,07	
	Obszar	Przestępstwa kryminalne przeciw życiu i zdrowiu na 1 000 mieszkańców w 2015 r.	STANDARYZACJA
			0 - 1
1	Gmina Czarne - strefa J	4,05	1,00
2	Miasto Czarne - strefa D	3,63	0,90
3	Gmina Czarne - strefa I	1,45	0,36
4	Miasto Czarne - strefa E	1,35	0,33
5	Miasto Czarne - strefa B	0,71	0,17
6	Miasto Czarne - strefa A	0,57	0,14
7	Miasto Czarne - strefa C	0,00	0,00
8	Miasto Czarne - strefa F	0,00	0,00
9	Gmina Czarne - strefa G	0,00	0,00
10	Gmina Czarne - strefa H	0,00	0,00
11	Gmina Czarne - strefa K	0,00	0,00

Wskaźnik 13. Przestępstwa kryminalne przeciw mieniu na 1000 mieszkańców w 2015 r.

W 2015 roku w gminie Czarne w przeliczeniu na 1000 mieszkańców odnotowano 3,87 przestępstw przeciwko mieniu. Ich największą liczbę w przeliczeniu na 1000 mieszkańców odnotowano w strefach K (9,82), I (7,23) oraz G (7,09) na obszarze wiejskim. Po uwzględnieniu udziału liczby mieszkańców danego obszaru w liczbie mieszkańców gminy ogółem można stwierdzić, że koncentracja przestępczości przeciw mieniu koncentruje się w przestrzeni obszaru wiejskiego gminy Czarne.

Tabela 17. Przestępstwa kryminalne przeciw mieniu na 1000 mieszkańców w 2015 r.

Lp.	Gmina	STREFA SPOŁECZNA - Wskaźnik 13	
		średnia 3,87	
	Obszar	Przestępstwa kryminalne przeciw mieniu na 1 000 mieszkańców w 2015 r.	STANDARYZACJA
			0 - 1
1	Gmina Czarne - strefa K	9,82	1,00
2	Gmina Czarne - strefa I	7,23	0,74
3	Gmina Czarne - strefa G	7,09	0,72
4	Miasto Czarne - strefa F	4,76	0,48
5	Miasto Czarne - strefa E	4,05	0,41
6	Miasto Czarne - strefa D	3,63	0,37
7	Gmina Czarne - strefa J	2,70	0,27
8	Miasto Czarne - strefa B	2,12	0,22
9	Miasto Czarne - strefa A	1,13	0,12
10	Miasto Czarne - strefa C	0,00	0,00
11	Gmina Czarne - strefa H	0,00	0,00

Wskaźnik 14. Wykroczenia ogółem na 1000 mieszkańców w 2015 r.

W 2015 roku w gminie Czarne w przeliczeniu na 1000 mieszkańców odnotowano 3,87 przestępstw przeciwko mieniu. Ich największą liczbę w przeliczeniu na 1000 mieszkańców odnotowano w strefach K (9,82), I (7,23) oraz G (7,09) na obszarze wiejskim. Po uwzględnieniu udziału liczby mieszkańców danego obszaru w liczbie mieszkańców gminy ogółem można stwierdzić, że koncentracja przestępczości przeciw mieniu koncentruje się w przestrzeni wiejskiej gminy Czarne.

Tabela 18. Wykroczenia ogółem na 1000 mieszkańców w 2015 r.

Lp.	Gmina	STREFA SPOŁECZNA - Wskaźnik 14	
		średnia 12,14	
	Obszar	Liczba wykroczeń ogółem na 1 000 mieszkańców w 2015 r.	STANDARYZACJA
			0 - 1
1	Gmina Czarne - strefa H	43,08	1,00
2	Gmina Czarne - strefa G	15,37	0,36
3	Gmina Czarne - strefa K	13,09	0,30
4	Gmina Czarne - strefa I	13,01	0,30
5	Miasto Czarne - strefa E	10,81	0,25
6	Gmina Czarne - strefa J	9,45	0,22
7	Miasto Czarne - strefa F	9,52	0,22
8	Miasto Czarne - strefa B	9,17	0,21
9	Miasto Czarne - strefa A	5,67	0,13
10	Miasto Czarne - strefa D	4,35	0,10
11	Miasto Czarne - strefa C	0,00	0,00

Koncentracja problemów społecznych w przestrzeni gminy Czarne – podsumowanie

Aby wskazać, gdzie koncentrują się problemy społeczne w gminie Czarne poszczególne wartości 14 analizowanych wskaźników sfery społecznej zestawiono ze sobą za pomocą standaryzacji liniowej. Należy podkreślić, że ocena danego zjawiska, jako kryzysowego, następowała, jeśli wartość wskaźnika je oceniającego przekraczała wartość średnią dla gminy. Zastosowanie powyższego podejścia dało możliwość zidentyfikowania tych obszarów, na których stwierdzono wysokie natężenie danego zjawiska. Aby wskazać ostateczną koncentrację problemów w przestrzeni całej gminy (11 stref) użyto przelicznika udziału liczby ludności danego obszaru w liczbie ludności gminy ogółem. Jak już wcześniej

wspomniano, istotną barierą rewitalizacji w gminie Czarne mogłoby być nadmierne rozproszenie poszczególnych problemów, a tym samym działań rewitalizacyjnych. Użycie przelicznika liczby ludności, a z drugiej strony użycie wskaźników oceniających natężenie danych zjawisk, pozwoliło wskazać zarówno skalę jak i charakter problemów w przestrzeni całej gminy – a także pozwoliło ostatecznie wskazać, gdzie te problemy się koncentrują.

Wykorzystując 14 dostępnych wskaźników, pozwalających porównać negatywne zjawiska w całej przestrzeni gminy, stwierdzono, że wyraźna koncentracja problemów społecznych, przy uwzględnieniu liczby ludności danego obszaru, występuje w przestrzeni miejskiej Czarne, a konkretnie w **strefie B**.

W poniższej tabeli zaprezentowano sumaryczne zestawienie wartości cząstkowych wskaźników wystandaryzowanych oraz standaryzację końcową, uwzględniającą wagę ludności, która obrazuje sumaryczny poziom koncentracji wszystkich analizowanych za pomocą 14 wskaźników problemów społecznych.

Najwyższą wartość syntetycznego wskaźnika wystandaryzowanego uzyskano dla strefy B w mieście Czarne (1,0000). Kolejną najwyższą wartość uzyskano dla strefy A w mieście Czarne (0,8063). Tym samym zasadne jest wskazanie tych dwóch stref w mieście Czarne – jako tych, na których koncentrują się problemy społeczne, w szczególności związane z depopulacją, starzeniem się społeczeństwa, niepełnosprawnością, długotrwałą lub ciężką chorobą, przemocą w rodzinie, alkoholizmem oraz przestępczością kryminalną.

Tabela 19. Koncentracja problemów społecznych ukazana za pomocą syntetycznego wskaźnika wystandaryzowanego

Lp.	OBSZAR	STREFA SPOŁECZNA			
		Suma wystandaryzowanych punktów (max. 14)	Udział ludności do ogółem (%)	Iloczyn sumy wystandaryzowanych punktów i udziału ludności	Syntetyczny wskaźnik wystandaryzowany (uwzględniając wagę ludności 0-1)
1	Miasto Czarne - strefa B	7,55	15,55%	1,17	1,0000
2	Miasto Czarne - strefa A	4,89	19,36%	0,95	0,8063
3	Miasto Czarne - strefa D	5,41	15,12%	0,82	0,6968
4	Gmina Czarne - strefa I	9,53	7,59%	0,72	0,6164
5	Gmina Czarne - strefa G	7,40	9,28%	0,69	0,5852
6	Gmina Czarne - strefa J	8,38	8,13%	0,68	0,5804
7	Gmina Czarne - strefa K	10,14	6,70%	0,68	0,5791
8	Miasto Czarne - strefa E	6,08	8,12%	0,49	0,4206
9	Gmina Czarne - strefa H	5,26	3,57%	0,19	0,1598
10	Miasto Czarne - strefa F	3,75	2,30%	0,09	0,0736
11	Miasto Czarne - strefa C	1,03	4,27%	0,04	0,0375

1.3. Diagnoza negatywnych zjawisk w sferach: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej z uwzględnieniem podziału miasta i gminy na strefy

Jak już wcześniej wspomniano obszar zdegradowany może być wyznaczony, jeśli stwierdzi się, że na obszarze, na którym koncentrują się problemy społeczne – zdiagnozowane zostaną inne problemy, w tym gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne.

Aby wykazać współwystępowanie pozostałych problemów w przestrzeni koncentracji problemów społecznych wykorzystano dostępne wskaźniki opisujące te problemy. Zachowany został także podział gminy na 5 stref oraz 6 stref w mieście Czarne. Tym samym stwierdzenie niekorzystnej wartości danego wskaźnika dla danej strefy umożliwiało zestawienie tej oceny z oceną w sferze społecznej.

Aby wskazać ostatecznie, czy obszar, na którym koncentrują się problemy społeczne (dla przypomnienia: strefa B oraz strefa A w mieście Czarne) można uznać za zdegradowany – konieczne jest wykazanie, że w tej przestrzeni współwystępują inne problemy, w tym gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne oraz techniczne, co jest przedmiotem dalszych analiz.

Poniżej przedstawiono analizę występowania problemów z pozostałych sfer (tj. gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej) dla całej gminy Czarne.

SFERA GOSPODARCZA

Wskaźnik 15. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2015 r.

Liczba aktywnych indywidualnych działalności gospodarczych informuje o poziomie przedsiębiorczości społeczności danego obszaru. W gminie Czarne na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2015 roku przypadało średnio 4,64 osób prowadzących działalność gospodarczą. Największa wartość została wskazana w strefie F (9,30) i C (6,41) na obszarze miasta.

Tabela 20. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2015 r.

	Gmina	STREFA GOSPODARCZA - Wskaźnik 15	
		średnia 4,64	
		Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2015 r.	STANDARYZACJA
	Obszar		0-1
1	Miasto Czarne - strefa F	9,30	1,00
2	Miasto Czarne - strefa C	6,41	0,69
3	Miasto Czarne - strefa E	5,82	0,63
4	Gmina Czarne - strefa H	4,74	0,51
5	Miasto Czarne - strefa B	4,66	0,50
6	Miasto Czarne - strefa A	4,26	0,46
7	Gmina Czarne - strefa G	4,07	0,44
8	Gmina Czarne - strefa I	3,48	0,37
9	Gmina Czarne - strefa K	3,21	0,35
10	Miasto Czarne - strefa D	3,03	0,33
11	Gmina Czarne - strefa J	2,04	0,22

Wskaźnik 15. Liczba aktywnych podmiotów gospodarczych wpisanych do REGON na 10 tys. mieszkańców 2015 r.

Liczba aktywnych podmiotów gospodarczych wpisanych do REGON informuje o aktywności gospodarczej danej przestrzeni. W gminie Czarne w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców wpisanych do rejestru REGON w 2015 roku było 1066,77 podmiotów. Największa liczba w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców została zanotowana w strefie F (2000,00) obszaru miasta oraz w strefie I (1430,64) i H (1415,38) obszaru wiejskiego.

Tabela 21. Liczba aktywnych podmiotów gospodarczych wpisanych do REGON na 10 tys. mieszkańców w 2015 r.

Lp.	Gmina	STREFA GOSPODARCZA - Wskaźnik 16	
		średnia 1066,77	
		Liczba aktywnych podmiotów gospodarczych wpisanych do REGON na 10 tys. mieszkańców w 2015 r.	STANDARYZACJA
	Obszar		0-1
1	Miasto Czarne - strefa F	2000,00	1,00
2	Gmina Czarne - strefa I	1430,64	0,72
3	Gmina Czarne - strefa H	1415,38	0,71
4	Miasto Czarne - strefa B	1263,23	0,63
5	Miasto Czarne - strefa E	1216,22	0,61
6	Gmina Czarne - strefa K	1145,66	0,57
7	Miasto Czarne - strefa D	761,97	0,38
8	Miasto Czarne - strefa A	748,30	0,37
9	Gmina Czarne - strefa J	661,27	0,33
10	Miasto Czarne - strefa C	642,67	0,32
11	Gmina Czarne - strefa G	449,17	0,22

Koncentracja problemów gospodarczych w przestrzeni gminy Czarne – podsumowanie

Aby wskazać, gdzie koncentrują się problemy gospodarcze w gminie Czarne poszczególne wartości 2 analizowanych wskaźników sfery gospodarczej zestawiono ze sobą za pomocą standaryzacji liniowej. Należy podkreślić, że ocena danego zjawiska, jako kryzysowego, następowała, jeśli wartość wskaźnika je oceniającego przekraczała wartość średnią dla gminy. Zastosowanie powyższego podejścia dało możliwość zidentyfikowania tych obszarów, na których stwierdzono wysokie natężenie danego zjawiska. Aby wskazać ostateczną koncentrację problemów w przestrzeni całej gminy (11 stref) użyto przelicznika udziału liczby ludności danego obszaru w liczbie ludności gminy ogółem.

Wykorzystując 2 dostępne wskaźniki, pozwalające porównać negatywne zjawiska w całej przestrzeni gminy, stwierdzono, że wyraźna koncentracja problemów gospodarczych, przy uwzględnieniu liczby ludności danego obszaru, występuje w przestrzeni miejskiej Czarne, a konkretnie w **strefie B**.

W poniższej tabeli zaprezentowano sumaryczne zestawienie wartości cząstkowych wskaźników wystandaryzowanych oraz standaryzację końcową, uwzględniającą wagę ludności, która obrazuje sumaryczny poziom koncentracji wszystkich analizowanych za pomocą 2 wskaźników problemów gospodarczych.

Najwyższą wartość syntetycznego wskaźnika wystandaryzowanego uzyskano dla strefy B w mieście Czarne (1,0000).

Tabela 22. Koncentracja problemów gospodarczych ukazana za pomocą syntetycznego wskaźnika wystandaryzowanego

Lp.	Gmina (obszar)	STREFA GOSPODARCZA			
		Suma wystandaryzowanych punktów (max. 2)	Udział ludności do ludności ogółem (%)	Iloczyn sumy wystandaryzowanych punktów i udziału ludności	Syntetyczny wskaźnik wystandaryzowany (uwzględniając wagę ludności 0-1)
1	Miasto Czarne - strefa B	1,13	15,55%	0,18	1,0000
2	Miasto Czarne - strefa A	0,83	19,36%	0,16	0,9144
3	Miasto Czarne - strefa D	0,71	15,12%	0,11	0,6110
4	Miasto Czarne - strefa E	1,24	8,12%	0,10	0,5731
5	Gmina Czarne - strefa I	1,09	7,59%	0,08	0,4711
6	Gmina Czarne - strefa G	0,66	9,28%	0,06	0,3487
7	Gmina Czarne - strefa K	0,92	6,70%	0,06	0,3511
8	Miasto Czarne - strefa F	2,00	2,30%	0,05	0,2623
9	Miasto Czarne - strefa C	1,01	4,27%	0,04	0,2454
10	Gmina Czarne - strefa H	1,22	3,57%	0,04	0,2476
11	Gmina Czarne - strefa J	0,55	8,13%	0,04	0,2545

SFERA ŚRODOWISKOWA

Wskaźnik 16. Powierzchnia ogółem (w m²) materiałów zawierających AZBEST na jednostkę delimitacyjną w 2015 r.

Występowanie materiałów zawierających azbest stanowić może zagrożenie dla zdrowia ludzi. Występowanie materiałów azbestowych związane jest z koniecznością modernizacji obiektów je zawierających. Z reguły są to obiekty budowane w dalszym okresie czasu, a występowanie materiałów azbestowych wskazuje na stopień dekapitalizacji obiektów budowlanych. W gminie jak i na terenie miasta Czarne występowanie materiałów zawierających azbest odnotowano w każdej z 11 stref. Największa ilość azbestu znajduje się na terenie obszaru wiejskiego strefa H, J, I, K i G. Sytuacja ta spowodowana to jest dużą ilością rolniczych budynków gospodarczych do dnia dzisiejszego pokrytych azbestem. W mieście największy wskaźnik został zanotowany w strefie E, ale jest niższy od średniej dla gminy.

Tabela 23. Powierzchnia ogółem (w m²) materiałów zawierających AZBEST na jednostkę delimitacyjną w 2015 r.

Lp.	Gmina	STREFA ŚRODOWISKOWA - Wskaźnik 17	
		średnia 9 850,27	
	Obszar	Powierzchnia ogółem (w m ²) materiałów zawierających AZBEST na jednostkę delimitacyjną w 2015 r.	STANDARYZACJA
			0-1
1	Gmina Czarne -strefa H	23012,00	1,00
10	Gmina Czarne - strefa J	21538,00	0,86
9	Gmina Czarne - strefa I	20482,00	0,82
11	Gmina Czarne - strefa K	18448,00	0,74
7	Gmina Czarne - strefa G	9488,00	0,38
5	Miasto Czarne - strefa E	8321,00	0,33
6	Miasto Czarne - strefa F	3587,00	0,14
2	Miasto Czarne - strefa B	1447,00	0,06
4	Miasto Czarne - strefa D	1455,00	0,06
1	Miasto Czarne - strefa A	301,00	0,01
3	Miasto Czarne - strefa C	274,00	0,01

Wskaźnik 17. Powierzchnia ogólnodostępnych terenów zieleni na 100 mieszkańców (w m²) w 2015 r.

Powierzchnia ogólnodostępnych terenów zieleni zorganizowanej publicznej (mamy tu na myśli: parki, zieleńce, zieleń osiedlową) na 100 mieszkańców wskazuje w jaki sposób dana przestrzeń wyposażona jest w tereny rekreacji i wypoczynku dla mieszkańców. Na 100 mieszkańców gminy w 2015 roku przypadało średnio 2 668,29 m² terenów zieleni. Najniekorzystniejszą sytuację zanotowano w strefie B i C na obszarze miasta, gdyż nie posiadają one terenów publicznej zieleni zorganizowanej.

Tabela 24. Powierzchnia ogólnodostępnych terenów zieleni na 100 mieszkańców (w m²) w 2015 r.

Lp.	Gmina	STREFA ŚRODOWISKOWA - Wskaźnik 18	
		średnia 2 668,29	
	Obszar	Powierzchnia ogólnodostępnych terenów zieleni na 100 mieszkańców (w m ²) w 2015 r.	STANDARYZACJA
			0-1
2	Miasto Czarne - strefa B	0,00	1,00
3	Miasto Czarne - strefa C	0,00	1,00
4	Miasto Czarne - strefa D	653,12	0,87
6	Miasto Czarne - strefa F	1038,10	0,80
1	Miasto Czarne - strefa A	1405,90	0,73
7	Gmina Czarne - strefa G	2907,80	0,44
8	Gmina Czarne - strefa H	4307,69	0,16
9	Gmina Czarne - strefa I	4335,26	0,16
10	Gmina Czarne - strefa J	4561,40	0,12
5	Miasto Czarne - strefa E	4986,49	0,03
11	Gmina Czarne - strefa K	5155,48	0,00

Koncentracja problemów środowiskowych w przestrzeni gminy Czarne – podsumowanie

Aby wskazać, gdzie koncentrują się problemy środowiskowe w gminie Czarne postąpiono tak samo jak w strefie gospodarczej.

Wykorzystując 2 dostępne wskaźniki, pozwalające porównać negatywne zjawiska w całej przestrzeni gminy, stwierdzono, że wyraźna koncentracja problemów środowiskowych, przy uwzględnieniu liczby ludności danego obszaru, występuje w przestrzeni miejskiej Czarne, a konkretnie w **strefie B**.

W poniższej tabeli zaprezentowano sumaryczne zestawienie wartości cząstkowych wskaźników wystandaryzowanych oraz standaryzację końcową, uwzględniającą wagę ludności, która obrazuje sumaryczny poziom koncentracji wszystkich analizowanych za pomocą 2 wskaźników problemów gospodarczych.

Najwyższą wartość syntetycznego wskaźnika wystandaryzowanego uzyskano dla strefy B w mieście Czarne (1,0000).

Tabela 25. Koncentracja problemów środowiskowych ukazana za pomocą syntetycznego wskaźnika wystandaryzowanego

Lp.	Gmina (obszar)	STREFA ŚRODOWISKOWA			
		Suma wystandaryzowanych punktów (max. 2)	Udział ludności do ludności ogółem (%)	Iloczyn sumy wystandaryzowanych punktów i udziału ludności	Syntetyczny wskaźnik wystandaryzowany (uwzględniając wagę ludności 0-1)
1	Miasto Czarne - strefa B	1,27	15,55%	0,20	1,0000
2	Miasto Czarne - strefa A	0,74	19,36%	0,14	0,8701
3	Miasto Czarne - strefa D	0,93	15,12%	0,14	0,8563
4	Gmina Czarne - strefa J	0,98	8,13%	0,08	0,4826
5	Gmina Czarne - strefa G	0,82	9,28%	0,08	0,4602
6	Gmina Czarne - strefa I	0,98	7,59%	0,074	0,4515
7	Gmina Czarne - strefa K	0,74	6,70%	0,05	0,3006
8	Miasto Czarne - strefa C	1,01	4,27%	0,04	0,2624
9	Gmina Czarne - strefa H	1,16	3,57%	0,04	0,2525
10	Miasto Czarne - strefa E	0,37	8,12%	0,03	0,1804
11	Miasto Czarne - strefa F	0,94	2,30%	0,02	0,1320

SFERA PRZESTRZENNO - FUNKCJONALNA

Wskaźnik 18. Liczba ogólnodostępnych obiektów sportowych (bez szkolnych) na 1000 mieszkańców w wieku przed- i produkcyjnym 2015

Liczba ogólnodostępnych obiektów sportowych wskazuje na stopień wyposażenia danej przestrzeni w infrastrukturę rekreacji i wypoczynku, która jest łatwo dostępna dla mieszkańców. W 2015 roku na 1000 mieszkańców gminy przypadało 2,91 obiektów sportowych (poza obiektami szkolnymi). Brak takiej infrastruktury w przestrzeni miasta Czarne stwierdzono w strefie B i C.

Tabela 26. Liczba ogólnodostępnych obiektów sportowych (bez szkolnych) na 1000 mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym w 2015 r.

Lp.	Gmina	STREFA PRZESTRZENNO-FUNKYJNA - Wskaźnik 19	
		średnia 2,91	
	Obszar	liczba ogólnodostępnych obiektów sportowych (bez szkolnych) na 1000 mieszkańców w wieku przed- i poprodukcyjnym w 2015r.	STANDARYZACJA
			0-1
1	Miasto Czarne - strefa B	0,00	1,00
2	Miasto Czarne - strefa C	0,00	1,00
3	Miasto Czarne - strefa A	0,70	0,88
4	Miasto Czarne - strefa D	0,85	0,86
5	Gmina Czarne - strefa G	1,44	0,75
6	Miasto Czarne - strefa E	3,21	0,45
7	Gmina Czarne - strefa H	4,31	0,27
8	Gmina Czarne - strefa J	4,83	0,18
9	Gmina Czarne - strefa I	5,01	0,15
10	Miasto Czarne - strefa F	5,78	0,02
11	Gmina Czarne - strefa K	5,87	0,00

Wskaźnik 20. Liczba ogólnodostępnych placów zabaw (bez szkolnych) na 100 mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym w 2015 r.

Liczba ogólnodostępnych placów zabaw (bez szkolnych) na 100 mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym w 2015 r. w gminie Czarne wynosiła 2,41. Dostępność do tej infrastruktury w przestrzeni miasta Czarne była zróżnicowana wahała się od 0 do 4 placów w strefie. Brak takiej infrastruktury w przestrzeni miasta Czarne stwierdzono w strefie B.

Tabela 27. Liczba ogólnodostępnych placów zabaw (bez szkolnych) na 100 mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym w 2015 r.

Lp.	Gmina	STREFA PRZESTRZENNO-FUNKYJNA - Wskaźnik 20	
		średnia 2,41	
	Obszar	liczba ogólnodostępnych placów zabaw (bez szkolnych) na 100 mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym w 2015r.	STANDARYZACJA
			0-1
1	Miasto Czarne - strefa B	0,00	1,00
2	Miasto Czarne - strefa D	0,80	0,91
3	Miasto Czarne - strefa A	1,18	0,87
4	Miasto Czarne - strefa C	1,27	0,86
5	Gmina Czarne - strefa G	1,54	0,83
6	Gmina Czarne - strefa J	1,54	0,83
7	Gmina Czarne - strefa H	2,44	0,73
8	Gmina Czarne - strefa I	2,70	0,70
9	Gmina Czarne - strefa K	2,83	0,69
10	Miasto Czarne - strefa E	3,17	0,65
11	Miasto Czarne - strefa F	9,09	0,00

Koncentracja problemów przestrzenno-funkcyjnych w przestrzeni gminy Czarne – podsumowanie

Aby wskazać, gdzie koncentrują się problemy przestrzenno-funkcyjne w gminie Czarne postąpiono tak samo jak w strefie gospodarczej i środowiskowej.

Wykorzystując 2 dostępne wskaźniki, pozwalające porównać negatywne zjawiska w całej przestrzeni gminy, stwierdzono, że wyraźna koncentracja problemów przestrzenno-funkcyjnych występuje w przestrzeni miejskiej Czarne, a konkretnie w **strefie B**. Stwierdzono w tej strefie brak ogólnodostępnych obiektów sportowych jak i placów zabaw. Jednak przy uwzględnieniu liczby ludności danego obszaru najwyższą wartość syntetycznego wskaźnika wystandaryzowanego uzyskano dla strefy A w mieście Czarne (1,0000), kolejna wartość to (0,9176) została odnotowana dla strefy B.

W poniższej tabeli zaprezentowano sumaryczne zestawienie wartości częściowych wskaźników wystandaryzowanych oraz standaryzację końcową, uwzględniającą wagę ludności, która obrazuje sumaryczny poziom koncentracji wszystkich analizowanych za pomocą 2 wskaźników problemów gospodarczych.

Tabela 28. Koncentracja problemów przestrzenno-funkcyjnych ukazana za pomocą syntetycznego wskaźnika wystandaryzowanego

Lp.	Gmina (obszar)	STREFA PRZESTRZENNO-FUNKCYJNA			
		Suma wystandaryzowanych punktów (max. 2)	Udział ludności do ludności ogółem (%)	Iloczyn sumy wystandaryzowanych punktów i udziału ludności	Syntetyczny wskaźnik wystandaryzowany (uwzględniając wagę ludności 0-1)
1	Miasto Czarne - strefa A	1,75	19,36%	0,34	1,0000
2	Miasto Czarne - strefa B	2,00	15,55%	0,31	0,9176
3	Miasto Czarne - strefa D	1,77	15,12%	0,27	0,7884
4	Gmina Czarne - strefa G	1,59	9,28%	0,15	0,4343
5	Miasto Czarne - strefa E	1,10	8,12%	0,09	0,2647
6	Gmina Czarne - strefa J	1,01	8,13%	0,08	0,2418
7	Miasto Czarne - strefa C	1,86	4,27%	0,08	0,2344
8	Gmina Czarne - strefa I	0,85	7,59%	0,065	0,1904
9	Gmina Czarne - strefa K	0,69	6,70%	0,05	0,1362
10	Gmina Czarne - strefa H	1,00	3,57%	0,04	0,1050
11	Miasto Czarne - strefa F	0,02	2,30%	0,00	0,0010

STREFA TECHNICZNA

Wskaźnik 21. Liczba obiektów zabytkowych wpisanych do Ewidencji Zabytków Województwa Pomorskiego na jednostkę delimitacyjną w 2015 r.

Liczba obiektów zabytkowych, ujętych w Ewidencji Zabytków Województwa Pomorskiego wskazuje na charakter przestrzeni danego obszaru. Duże nagromadzenie obiektów zabytkowych świadczy o szczególnym charakterze danej przestrzeni, jak również wskazuje na znaczące potrzeby takiego obszaru. W przestrzeni miejskiej obiekty zabytkowe, w tym mieszkalne charakteryzują się z reguły dekapitalizacją stanu technicznego, wymagają poniesienia znacznych nakładów remontowo-modernizacyjnych. Są to obiekty posiadające długą historię istnienia, a tym samym znacznie gorzej wyposażone w infrastrukturę techniczną, charakteryzujące się gorszymi parametrami np. efektywności cieplnej.

W gminie Czarne w Ewidencji Zabytków Województwa Pomorskiego ujętych jest pokaźna liczba obiektów zabytkowych – w sumie jest ich 89, co daje średnią na jednostkę delimitacyjną równą 8,1. W przestrzeni miasta Czarne szczególną koncentrację obiektów ujętych w Ewidencji Zabytków Województwa Pomorskiego stwierdzono w strefie B (32) oraz w strefie A (14).

Tabela 29. Liczba obiektów zabytkowych wpisanych do Ewidencji Zabytków Województwa Pomorskiego na jednostkę delimitacyjną w 2015 r.

Lp.	Gmina	STREFA TECHNICZNA - Wskaźnik 21	
		średnia 8,1	
	Obszar	Liczba obiektów zabytkowych wpisanych do Ewidencji Zabytków Województwa Pomorskiego na jednostkę delimitacyjną w 2015 r.	STANDARYZACJA
			0-1
1	Miasto Czarne - strefa B	32,0	1,00
2	Miasto Czarne - strefa A	14,0	0,44
3	Gmina Czarne - strefa G	13,0	0,41
4	Gmina Czarne - strefa I	12,0	0,38
5	Gmina Czarne - strefa K	7,00	0,22
6	Miasto Czarne - strefa D	5,00	0,16
7	Miasto Czarne - strefa F	2,00	0,06
8	Gmina Czarne - strefa H	2,00	0,06
9	Gmina Czarne - strefa J	2,00	0,06
10	Miasto Czarne - strefa C	0,00	0,00
11	Miasto Czarne - strefa E	0,00	0,00

Wskaźnik 21. Liczba obiektów komunalnych wymagających remontów na jednostkę delimitacyjną w 2015 r.

Dane na temat liczby obiektów komunalnych wymagających remontów przypadających na daną jednostkę delimitacyjną informują pośrednio o jakości życia osób zamieszkujących w tego typu obiekty. Są to najczęściej osoby w trudnej sytuacji życiowej (spowodowanej np. przez bezrobocie czy też ubóstwo). Jeśli do tego przychodzi im mieszkać w obiektach, które często charakteryzuje zły stan techniczny i wymagają one gruntownych remontów, to można stwierdzić, że jakość życia tych osób ulega zdecydowanemu pogorszeniu. Ponadto koncentracja liczby obiektów komunalnych wymagających remontów na obszarze danej jednostki delimitacyjnej świadczy o istotnym zapotrzebowaniu na środki finansowe niezbędne do poprawy stanu technicznego tych obiektów.

Analiza danych pozwala stwierdzić, że 8 7 na 9 8 (czyli niemal 89% wszystkich) obiektów komunalnych wymagających remontów w gminie Czarne, zlokalizowanych jest w strefie B oraz w strefie A.

Tabela 30. Liczba obiektów komunalnych wymagających remontów na jednostkę delimitacyjną w 2015 r

Lp.	Gmina	STREFA TECHNICZNA - Wskaźnik 22	
		średnia 0,7	
	Obszar	Liczba obiektów komunalnych wymagających remontów na jednostkę delimitacyjną w 2015 r.	STANDARYZACJA
			0-1
1	Miasto Czarne - strefa B	4,0	1,00
2	Miasto Czarne - strefa A	3,0	0,75
3	Miasto Czarne - strefa E	1,0	0,25
4	Miasto Czarne - strefa C	0,0	0,00
5	Miasto Czarne - strefa D	0,00	0,00
6	Miasto Czarne - strefa F	0,00	0,00
7	Gmina Czarne - strefa G	0,00	0,00
8	Gmina Czarne - strefa H	0,00	0,00
9	Gmina Czarne - strefa I	0,00	0,00
10	Gmina Czarne - strefa J	0,00	0,00
11	Gmina Czarne - strefa K	0,00	0,00

Koncentracja problemów technicznych w przestrzeni gminy Czarne – podsumowanie

Aby wskazać, gdzie koncentrują się problemy techniczne w gminie Czarne postąpiono tak samo jak w strefie gospodarczej, środowiskowej i przestrzenno-funkcyjnej.

Wykorzystując 2 dostępne wskaźniki, pozwalające porównać negatywne zjawiska w całej przestrzeni gminy, stwierdzono, że wyraźna koncentracja problemów przestrzenno-funkcyjnych, przy uwzględnieniu liczby ludności danego obszaru, występuje w przestrzeni miejskiej Czarne, a konkretnie w **strefie B**.

W poniższej tabeli zaprezentowano sumaryczne zestawienie wartości częściowych wskaźników wystandaryzowanych oraz standaryzację końcową, uwzględniającą wagę ludności, która obrazuje sumaryczny poziom koncentracji wszystkich analizowanych za pomocą 2 wskaźników problemów gospodarczych.

Najwyższą wartość syntetycznego wskaźnika wystandaryzowanego uzyskano dla strefy B w mieście Czarne (1,0000).

Tabela 31. Koncentracja problemów technicznych ukazana za pomocą syntetycznego wskaźnika wystandaryzowanego

Lp.	Gmina (obszar)	STREFA TECHNICZNA			
		Suma wystandaryzowanych punktów (max. 2)	Udział ludności do ludności ogółem (%)	Iloczyn sumy wystandaryzowanych punktów i udziału ludności	Syntetyczny wskaźnik wystandaryzowany (uwzględniając wagę ludności 0-1)
1	Miasto Czarne - strefa B	2,00	15,55%	0,31	1,0000
2	Miasto Czarne - strefa A	1,19	19,36%	0,23	0,7391
3	Gmina Czarne - strefa G	0,41	9,28%	0,04	0,1213
4	Gmina Czarne - strefa I	0,38	7,59%	0,03	0,0916
5	Miasto Czarne - strefa D	0,16	15,12%	0,02	0,0760
6	Miasto Czarne - strefa E	0,25	8,12%	0,02	0,0653
7	Gmina Czarne - strefa K	0,22	6,70%	0,015	0,0472
8	Gmina Czarne - strefa J	0,06	8,13%	0,01	0,0163
9	Gmina Czarne - strefa H	0,06	3,57%	0,00	0,0072
10	Miasto Czarne - strefa C	0,00	4,27%	0,00	0,0000
11	Miasto Czarne - strefa F	0,06	2,30%	0,00	0,0046

Koncentracja problemów w pozostałych sferach w gminie Czarne – podsumowanie

Aby wskazać, gdzie koncentrują się problemy w pozostałych sferach (tj. gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej) w gminie Czarne poszczególne wartości 8 analizowanych wskaźników pozostałych sfer zestawiono ze sobą za pomocą standaryzacji liniowej. Aby wskazać ostateczną koncentrację problemów w przestrzeni całej gminy (11 stref) użyto przelicznika udziału liczby ludności danego obszaru w liczbie ludności gminy ogółem.

Wykorzystując 8 dostępnych wskaźników, pozwalających porównać negatywne zjawiska w całej przestrzeni gminy, poszukiwano koncentracji negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej na obszarze gminy Czarne.

W poniższej tabeli zaprezentowano sumaryczne wyniki diagnozy negatywnych zjawisk w sferach: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej w gminie Czarne z uwzględnieniem podziału gminy na 5 stref natomiast miasto Czarne na 6 strefy.

Tabela 32. Diagnoza negatywnych zjawisk w sferach: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej w gminie Czarne z uwzględnieniem podziału gminy i miasta na strefy

Lp.	Gmina	STREFA SPOŁECZNA STANDARYZOWANA KOŃCOWA (uwzględniająca wagę ludności) (0-1)	Strefy łącznie GOSPODARCZA ŚRODOWISKOWA PRZESTRZENNO- FUNKCJONALNA TECHNICZNA	Udział ludności do ludności ogółem (%)	Ilożność sumy wystandaryzowanych punktów i udziału ludności	Syntetyczny wskaźnik wystandaryzowany (uwzględniając wagę ludności 0-1)
	OBSZAR		Suma wystandaryzowanych punktów (max. 8)			
1	Miasto Czarne - strefa B	1,0000	6,19	15,55%	0,96	1,0000
2	Miasto Czarne - strefa A	0,8063	4,51	19,36%	0,87	0,9069
3	Miasto Czarne - strefa D	0,6968	3,56	15,12%	0,54	0,5602
4	Gmina Czarne - strefa I	0,6164	3,29	7,59%	0,25	0,2599
5	Gmina Czarne - strefa G	0,5852	3,47	9,28%	0,32	0,3345
6	Gmina Czarne - strefa J	0,5804	2,60	8,13%	0,21	0,2195
7	Gmina Czarne - strefa K	0,5791	2,56	6,70%	0,04	0,0457
8	Miasto Czarne - strefa E	0,4206	2,96	8,12%	0,24	0,2498
9	Gmina Czarne - strefa H	0,1598	3,44	3,57%	0,12	0,1277
10	Miasto Czarne - strefa F	0,0736	3,02	2,30%	0,07	0,0723
11	Miasto Czarne - strefa C	0,0375	3,88	4,27%	0,17	0,1722

2. Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji

2.1. Granice obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Obszar zdegradowany

Obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

- *gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw lub*
- *środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, lub*
- *przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych, lub*
- *technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz niefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.*

Delimitacja negatywnych zjawisk społecznych występujących w gminie Czarne, wskazała w pierwszej kolejności, że koncentrują się one w przestrzeni miejskiej Czarne, w szczególności w strefie B, obejmującej swoim zasięgiem centralną część miasta.

Analiza negatywnych zjawisk z pozostałych sfer (tj. gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej) ujawniła, że:

- Strefa B:
 - w sferze środowiskowej:
 - jest największa powierzchnia ogółem (w m²) materiałów zawierających AZBEST na obszarze miasta;

- w sferze przestrzenno-funkcjonalnej:
 - brakuje ogólnodostępnych obiektów sportowych (bez szkolnych) do dyspozycji mieszkańców w wieku przed- i poprodukcyjnym (wskaźnik dla obszaru = 2,71, średnia dla gminy = 3,09);
 - brakuje ogólnodostępnych placów zabaw (bez szkolnych) do dyspozycji mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym (wskaźnik dla obszaru = 0,98, średnia dla gminy = 2,47);
- w sferze technicznej:
 - obszar charakteryzuje się występowaniem licznych obiektów zabytkowych wpisanych do Ewidencji Zabytków Województwa Pomorskiego (z czym wiąże się konieczność ponoszenia istotnych nakładów inwestycyjnych na utrzymanie tych obiektów w należytym stanie) na terenie gminy występuje 89 takich obiektów, z czego w strefie B jest ich aż 32;
 - obszar charakteryzuje się występowaniem obiektów komunalnych wymagających remontów.

Biorąc powyższe pod uwagę należy stwierdzić, że na obszarze strefy B w mieście Czarne, która charakteryzuje się koncentracją negatywnych zjawisk społecznych oraz współwystępują negatywne zjawiska w pozostałych sferach, tj. środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej.

Dla zobrazowania poziomu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych występujących w przestrzeni strefy B – przedstawiono zbiorcze wartości wskaźników, które wykorzystane zostały w delimitacji negatywnych zjawisk społecznych w gminie Czarne. Widoczna jest wyraźnie wyższa wartość tych wskaźników (przekroczenie wartości dla średniej gminnej) dla zdecydowanej ich większości. Ponadto dla zobrazowania poziomu koncentracji negatywnych zjawisk w przestrzeni sfery B– przedstawiono dane bezwzględne odpowiadające za wartości danych wskaźników, np. liczbę osób bezrobotnych. Wskazuje to na skalę tych zjawisk oraz ich procentowy udział w skali zjawiska notowanego w całej gminie. Warto przy tym dodać, że przestrzeń strefy B w Czarnem zamieszкана jest przez 15,55 % ludności gminy Czarne.

Tabela 33. Wskaźniki obrazujące sytuację kryzysową na obszarze zdegradowany - sfera społeczna

Lp.	Wskaźnik	Źródło danych	Koncentracja problemu	Odsetek skali zjawiska w Gminie	Średnia wartość wskaźnika dla Gminy	Wartość wskaźnika
1	Dynamika zmiany liczby mieszkańców 2015/2010	UM	zmiana liczby mieszkańców wyniosła - 77	16,59%*	-0,47%	-5,15%
2	Wskaźnik obciążenia demograficznego - ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym 2015	UM	liczba osób w wieku poprodukcyjnym wyniosła 312 osób	20,13%	24,21	34,63
3	Odsetek ludności korzystający z pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem 2015	OPS	liczba osób korzystających z pomocy społecznej wyniosła 76 osób	19,34%	6,17%	8,44%
4	Odsetek ludności korzystający z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa w liczbie ludności ogółem 2015	OPS	liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa wyniosła 212 osoby	20,04%	10,98%	14,95%
5	Odsetek ludności korzystający z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w liczbie ludności ogółem 2015	OPS	liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności wyniosła 169 osób	22,24%	7,75%	11,93%
6	Odsetek ludności korzystający z pomocy społecznej z tytułu długotrwałej i ciężkiej choroby w liczbie ludności ogółem 2015	OPS	liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu długotrwałej i ciężkiej wyniosła 72 osób	19,62%	3,91%	5,08%
7	Odsetek ludności korzystający z pomocy społecznej z tytułu alkoholizmu w liczbie ludności ogółem 2015	OPS	liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu alkoholizmu wyniosła 72 osób	19,51%	4,00%	5,08%
8	Odsetek ludności korzystający z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w liczbie ludności ogółem 2015	OPS	liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia wyniosła 11 osób	16,18%	0,75%	0,78%
9	Odsetek długotrwale bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym ogółem 2015	PUP	liczba osób długotrwale bezrobotnych wyniosła 142 osób	22,26%	6,51%	10,02%
10	Liczba wystawionych Niebieskich Kart na 1000 mieszkańców 2015	OPS	liczba wystawionych Niebieskich Kart wyniosła 9 kart	25,71%	4,20	6,35
11	Liczba przestępstw kryminalnych na 1 000 mieszkańców 2015	KP	liczba przestępstw kryminalnych wyniosła 6 przypadków	7,59%	8,49	4,23
12	Liczba przestępstw kryminalnych przeciw życiu i zdrowiu na 1 000 mieszkańców 2015	KP	liczba przestępstw kryminalnych przeciw życiu i zdrowiu wyniosła 1 przypadków	8,33%	1,07	0,71
13	Liczba przestępstw kryminalnych przeciw mieniu na 1 000 mieszkańców 2015	KP	liczba przestępstw kryminalnych przeciw mieniu wyniosła 39 przypadków	9,09%	3,87	2,12
14	Liczba wykroczeń na 1 000 mieszkańców 2015	KP	liczba wykroczeń wyniosła 12 przypadków	13,33%	12,14	9,17

* udział w całkowitej ujemnej liczbie ludności

Źródło: opracowanie własne

Poniższe wskaźniki odnoszą się do pozostałych sfer, tj. gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej. Analiza danych zawartych w tabeli pozwala stwierdzić, że na obszarze zdegradowanym mamy do czynienia z istotnym brakiem ogólnodostępnych obiektów sportowych i placów zabaw. Ponadto w tej przestrzeni zlokalizowana jest duża liczba zabytków (niemal 35,95% wszystkich zabytków w gminie Czarne) oraz duża liczba obiektów komunalnych wymagających remontów.

Tabela 34. Wskaźniki obrazujące sytuację kryzysową na obszarze zdegradowany – pozostałe sfery

Lp.	Miernik	Źródło danych	Średnia wartość wskaźnika dla Gminy	Wartość wskaźnika
1	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym 2015	CEIDG	4,64	4,66
2	Podmioty gospodarcze wpisane do rejestru REGON na 10 tys.mieszkańców 2015	KRS	1066,77	1263,23
3	Powierzchnia ogółem materiałów zawierających AZBEST na jednostkę delimitacyjną (miasto) (m2)	UM	6547,00*	37,66%**
4	Powierzchnia ogólnodostępnych terenów zieleni na 100 mieszkańców (m2)	UM	2668,29	0,00
5	Liczba ogólnodostępnych obiektów sportowych (bez szkolnych) na 1000 mieszkańców w wieku przed- i poprodukcyjnym 2015	UM	2,91	0,00
6	Liczba ogólnodostępnych placów zabaw (bez szkolnych) na 100 mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym 2015	UM	2,41	0,00
7	Liczba obiektów zabytkowych (wg EZWP) na jednostkę delimitacyjną (miasto) 2015	UM	89,00 ^a	32,00^b (60,37%)
8	Liczba obiektów komunalnych wymagających remontów na jednostkę delimitacyjną 2015	UM	8,00 ^c	4,00^d (50,00%)

* - wartość dla obszaru zdegradowanego

** - udział wartości dla obszaru zdegradowanego w wartości ogółem dla miasta Czarne

a – liczba obiektów w gminie Czarne

b – liczba obiektów na obszarze zdegradowanym oraz ich udział w łącznej liczbie obiektów na obszarze gminy Czarne

c – liczba obiektów w gminie Czarne

d – liczba obiektów na obszarze zdegradowanym oraz ich udział w łącznej liczbie obiektów na obszarze gminy Czarne

Źródło: opracowanie własne

Mając na uwadze przeprowadzoną diagnozę zjawisk kryzysowych występujących na obszarze gminy Czarne, za obszar zdegradowany uznano przestrzeń strefy B w mieście Czarne.

Na wskazanej powyżej strefie mieszka łącznie 1 417 osób, co stanowi 15,55 % mieszkańców gminy Czarne. Strefa ta obejmuje łącznie 14,08 ha tj. 0,06 % powierzchni gminy Czarne. Ulice wchodzące w skład obszaru zdegradowanego w gminie Czarne przedstawiono w poniżej tabeli.

Tabela 35. Ulice miasta Czarne znajdujące się na obszarze zdegradowanym

Strefa	Ulice	Liczba mieszkańców (stan na 31.12.2015r.)
Miasto Czarne – strefa B	Ciasna, Cicha, Kościelna, Kościuszki, Mickiewicza, Plac Wolności, Podmurna, Poprzeczna, Przemysłowa, Zamkowa	1 417

Obszar rewitalizacji

Obszar rewitalizacji to obszar obejmujący całość lub część **obszaru zdegradowanego**, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym z uwagi na **istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego**, zamierza się prowadzić rewitalizację.

Obszar rewitalizacji

- nie może obejmować terenów większych niż **20% powierzchni** gminy,
- oraz zamieszkanym przez więcej niż **30% mieszkańców**.

Po przeprowadzeniu analiz prowadzących do wyznaczenia obszaru zdegradowanego, niezbędne jest wyznaczenie (w ramach tego obszaru) **obszaru rewitalizacji**. Obszar rewitalizacji jest obszarem, na którym prowadzona będzie rewitalizacja.

Określenie, która część obszaru zdegradowanego stanowić będzie obszar rewitalizacji następuje w oparciu o dwie przesłanki. Pierwszą z nich jest stwierdzenie szczególnej koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, współwystępujących z innymi problemami. Do wniosku tego można dojść za pomocą metod badawczych służących wyznaczeniu obszaru zdegradowanego (porównanie wartości mierników, ich koncentracji terytorialnej).

Drugą z przesłanek jest uznanie danego obszaru jako posiadającego istotne znaczenie dla rozwoju gminy. To bardzo szeroka przesłanka, która pozwala gminie na zachowanie marginesu uznaniowości we wskazaniu, która część obszaru zdegradowanego poddana ma zostać rewitalizacji. Znaczenie dla rozwoju gminy oceniać można na różne sposoby, przede wszystkim istotność danego obszaru powinna jednak wynikać z gminnych dokumentów strategicznych, być w nich wskazana jako obszar szczególnej troski władz publicznych, obszar, na którym skupiać się będzie życie społeczno-gospodarcze w gminie. Do oceny istotności obszaru można posłużyć się przykładowo analizami urbanistycznymi, które wskażą obszar wpisujący się w zasady ogólne planowania przestrzennego, takie jak np. zasada miasta zwartej, zasada niskoemisyjności.⁴

⁴ Źródło: Ustawa o rewitalizacji - praktyczny komentarz, Ministerstwo Infrastruktury i Budownictwa Departament Polityki Przestrzennej, Warszawa 2016

Jak już wspomniano na obszar zdegradowany zamieszkuje w sumie 15,55 % ludności gminy Czarne. Tym samym możliwe jest uznanie całej przestrzeni zdegradowanej w gminie Czarne – jako obszaru rewitalizacji, gdyż obszar zdegradowany nie przekracza 20% powierzchni gminy i nie ~~był~~ jest zamieszkanym przez więcej niż 30% jej mieszkańców. Zachowany został w ten sposób, poziom koncentracji działań rewitalizacyjnych wskazany w Wytycznych w zakresie rewitalizacji.

Obszar wskazany do rewitalizacji charakteryzuje się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk społecznych, współwystępujących z problemami środowiskowymi, przestrzenno-funkcjonalnymi oraz technicznymi. Obszar posiada również istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego.

Obszar rewitalizacji położony jest w centralnej części miasta Czarne. ~~Obszar~~ Centrum miasta obejmuje swoim zasięgiem najstarszą część miasta, w tym Plac Wolności, kościół, restauracje, sklepy małe i większe (supermarket) oraz zabudowę wielorodzinną - kamienice (z przewagą starej zabudowy) oraz blokową (z przewagą nowszej zabudowy). Obszar ten przylega do ~~jest w bliskości z~~ rzeki Czernicy oraz posiada zabytkowy pałac. Strefa ta stanowi centrum miasta Czarne ~~a-zatem~~ i jest miejscem kumulacji imprez kulturowych oraz edukacyjnych. Obszar boryka się z wieloma problemami społecznymi oraz infrastrukturalnymi. Niezaprzeczalnym atutem tej części miasta jest lokalizacja podmiotów edukacyjnych, gospodarczych, służących mieszkańcom (m. in. Biblioteka, Zabytkowy Kościół Katolicki, Dom Pomocy Społecznej, Zakłady Opieki Zdrowotnej). Ponadto w tej przestrzeni zlokalizowane są liczne podmioty gospodarcze, związane z handlem i usługami na rzecz mieszkańców. Przestrzeń zamieszкана w centrum miasta sąsiaduje z terenem rekreacyjnym w postaci terenu nad rzeką Czernicą. Duży poziom małej przedsiębiorczości na tym terenie stwarza możliwości zatrudnienia mieszkańców obszaru, dlatego też obszar ten ma szczególne znaczenie w kontekście walki z bezrobociem i ubóstwem. Na obszarze istnieje duża przestrzeń przeznaczona na działania społeczne i socjalne.

Obszar wyznaczony do rewitalizacji w gminie Czarne zamieszkuje łącznie 1 417 osób, co stanowi 15,55 % mieszkańców gminy. Obszar wyznaczony do rewitalizacji w gminie Czarne zajmuje powierzchnię 14,08 ha tj. 0,06 % powierzchni gminy.

2.2. Pogłębiona analiza potencjałów i problemów obszaru rewitalizacji

Istotne dla dalszej części prac nad strukturą operacyjną programu rewitalizacji jest pogłębienie diagnozy zjawisk i czynników kryzysowych występujących na obszarze zdegradowanym/rewitalizacji, jak również wskazanie mocnych stron obszaru, na których można oprzeć pomysły na rewitalizację. Istotne jest również dokonanie analizy otoczenia obszaru rewitalizacji i wskazanie szans oraz zagrożeń dla potencjalnych działań rewitalizacyjnych.

W tym celu konieczne było przeprowadzenia dalszych analiz, w tym o charakterze jakościowym. W tej części analiz wykorzystano również wiedzę zdobytą w trakcie wywiadów oraz pozyskaną na bazie opinii liderów społeczności lokalnych, jak również wizji lokalnych.

SFERA SPOŁECZNA

Jak już wcześniej wskazano w części delimitacyjnej – obszar rewitalizacji doświadcza szeregu negatywnych zjawisk społecznych, spośród których za najistotniejsze, ze względu na skalę i natężenie, należy uznać: depopulację, wysokie obciążenie demograficzne, niepełnosprawność i ciężką chorobę, ubóstwo, długotrwałe bezrobocie.

Depopulacja – w latach 2015/2010 na obszarze wskazanym do rewitalizacji ubyło 77 osób.

Oznacza to, że każdego roku z obszaru rewitalizacji w Czarnem ubywała dość pokaźna liczba osób. Można założyć, że migrują głównie osoby w wieku produkcyjnym, w dużej mierze poszukujące lepszych warunków do życia. Negatywne zjawiska migracji korespondują więc z negatywnymi zjawiskami związanymi z ubóstwem oraz bezrobociem. Tym samym można wysnuć wniosek, że obszar rewitalizacji ubożeje w kapitał ludzki. Warto także zaznaczyć, że dość pokaźny odsetek migracji, to migracje zagraniczne. Potwierdza to tezę, że przyczyną migracji są warunki związane z pogarszającą się jakością życia oraz chęć poprawy statusu materialnego.

Problem ten był poruszany przez mieszkańców na spotkaniach i w rozmowach indywidualnych. Wynika z nich jasno, iż osoby młode oczekiwały wyższych zarobków niż oferowane im w miejscu zamieszkania.

Bardzo wysokie wskaźniki obciążenia demograficznego, widoczne w liczbie ludności w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym (34,63).

Oznacza to, że obszar rewitalizacji to miejsce zamieszkane przez pokaźną liczbę ~~osób w wieku senioralnym~~ seniorów. Tym samym potrzeby przestrzeni obszaru rewitalizacji powinny uwzględniać ~~potrzeby tej~~ tę grupę osób. Mieszkańcy Czarnego w badaniu ankietowym wykonanym na potrzeby opracowywanej Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Czarne na lata 2016-2022 oraz na bieżąco w trakcie powstawania dokumentu ~~oraz~~ wskazywali na niski poziom uczestnictwa w ofercie kulturalnej miasta.

Znaczna skala zjawiska związana z niepełnosprawnością widoczna w liczbie osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności (72 osoby).

~~Przytoczone wcześniej dane dotyczące wskaźników demograficznych bardzo dobrze pokazują jak obszar rewitalizacji boryka się z problemem starzenia się społeczności. Wraz ze zwiększającą się liczbą osób starszych coraz częstszym problemem staje się konieczność dostarczenia im usług opiekuńczych i specjalistycznych. Według danych Ośrodka Pomocy Społecznej w roku 2015 korzystało 367 osób z pomocy z tytułu niepełnosprawności z tego w obszarze rewitalizowanym 72 osoby. Wśród wielu problemów o charakterze społecznym, które są bardzo widoczne na analizowanym obszarze, kwestie związane z koniecznością zapewnienia opieki osobom starszym, niepełnosprawnym lub dzieciom (zwłaszcza w rodzinach wielodzietnych) determinuje sposób funkcjonowania opiekunów – niejednokrotnie eliminując ich z rynku pracy i ograniczając ich funkcjonowanie w codziennym życiu społecznym. Wsparcie dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i marginalizacja nabiera w tym przypadku nowego wymiaru, który bezpośrednio przekłada się między innymi na sferę ekonomiczną.~~

~~Kwestie związane z pomocą społeczną, aktywnością zawodową i niepełnosprawnością były kilkakrotnie poruszane w trakcie diagnozy obszaru. Zarówno badania prowadzone na terenie miasta, jak i szereg spotkań konsultacyjnych pokazały, że bardzo ważnym elementem pożądanym przez mieszkańców jest przede wszystkim dostosowanie infrastruktury miejskiej do potrzeb osób niepełnosprawnych. Co istotne, jednym z najczęściej poruszanych problemów był brak ogólnodostępnych i wygodnych miejsc umożliwiających spędzanie czasu wolnego przez osoby niepełnosprawne, seniorów oraz najmłodsze pokolenie. Brak takich miejsc oraz brak oferty spędzania czasu wolnego wpływa na degradację więzi społecznych i pogłębia problemy wychowawcze. Problemy komunikacyjne dotyczące seniorów i osób niepełnosprawnych, brak wsparcia~~

dla potrzebujących rodzin i młodzieży szkolnej, powoduje, że negatywne zjawiska na terenie śródmieścia ulegają pogłębieniu. Szczególnie ważną kwestią poruszaną w wywiadach był brak zorganizowanych form spędzania czasu wolnego oraz postępująca alienacja osób starszych i niepełnosprawnych. Diagnoza problemów w wielu przypadkach pokrywała się z analizami danych statystycznych.

Wysoki odsetek osób korzystających z pomocy społecznej (14,96%), na obszarze rewitalizacji z tej pomocy korzystało 212 osób, w tym wysoki odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa (11,93%), na obszarze rewitalizacji z tej pomocy korzystało 169 osób.

Bardzo ważnym elementem analizy problemów społecznych na terenie śródmieścia jest sytuacja rodzin. W większości przypadków problemy rodzin korzystających z pomocy społecznej wynikają ze złej sytuacji materialnej i powiązane są z bezrobociem i koniecznością zapewnienia opieki osobom zależnym. Faktem, który w dużym stopniu pokazuje skalę problemu związanego z funkcjonowaniem rodzin i zjawiskami dysfunkcyjnymi jest liczba rodzin koniecznych do objęcia opieką.

Głównym dokumentem określającym działania gminy w zakresie pomocy społecznej jest Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Czarne na lata 2016 – 2020. Misję sformułowano następująco: Zapewnienie mieszkańcom gminy Czarne kompleksowej pomocy w rozwiązywaniu problemów społecznych oraz zapewnienie pełnego uczestnictwa w życiu społecznym. Planując działania rewitalizacyjne w gminie Czarne należy wyraźnie podkreślić komplementarność tych działań z działaniami podejmowanymi w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne powinny wzmacniać wysiłki podejmowane w ramach tej strategii, w szczególności poprzez projekty i przedsięwzięcia wzmacniające lokalny potencjał instytucjonalny, rozwój infrastruktury społecznej wspierającej jakość usług publicznych, w tym kształtujących wysoką jakość oferty kulturalnej, integrującej mieszkańców, edukacyjnej i oświatowej. Wskazane jest również, o ile to możliwe, wykorzystanie dodatkowych instrumentów i źródeł wsparcia, np. dostępnych w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich, jak też kompetencji i zaangażowania społecznego, czyli potencjału organizacji pozarządowych.

Wysoki odsetek osób długotrwale bezrobotnych (8,44%), na obszarze rewitalizacji liczba osób długotrwale bezrobotnych wyniosła 76 osób.

Te dane korespondują z wynikami badań z mieszkańcami Czarne. Uważają oni, że w pierwszej kolejności działania rewitalizacyjne powinny przeciwdziałać bezrobociu, w szczególności poprzez przyciąganie inwestorów i rozwój przedsiębiorczości.

Gminę Czarne nadal charakteryzowały wyższe wskaźniki bezrobocia. W perspektywie długoletniej należy założyć, że poziom bezrobocia będzie się w gminie Czarne jeszcze zmniejszał, choć niepokojące zjawisko to właśnie duży odsetek osób długotrwale bezrobotnych, czyli takich osób, które nie mogą odnaleźć się na lokalnym rynku pracy lub celowo decydują się na taki status (pracują np. w szarej strefie).

Wskaźniki bezrobocia warto również zestawić ze wskaźnikami liczby pracujących, wynagrodzeniami, migracjami, odsetkiem osób korzystających z pomocy społecznej oraz dynamiką rozwoju gospodarczego na obszarze gminy Czarne. Gminę Czarne charakteryzowały bardzo niskie wskaźniki pracujących na 1000 mieszkańców, co poniekąd można tłumaczyć rolniczym charakterem gminy. Niemniej jednak wskaźniki pracujących na 1000 mieszkańców wskazują, że bardzo niski odsetek mieszkańców gminy posiada stały dochód, związany z wykonywaną pracą. Duży odsetek mieszkańców uczestniczy natomiast w systemie opieki społecznej. Niski poziom wynagrodzeń nie wpływa pozytywnie na aktywność zawodową. Ograniczona oferta rynku pracy, np. niedostosowana do oczekiwań i aspiracji mieszkańców – skutkuje poszukiwaniem pracy poza gminą i migracjami.

W tym miejscu warto również odnotować, że pomimo spadku bezrobocia, zaobserwowano również spadek liczby pracujących w gminie Czarne. Oznacza to, że za spadek bezrobocia nie odpowiada tylko liczba nowotworzonych miejsc pracy, a jest on związany z postępującymi procesami demograficznymi (przechodzenie osób z kategorii wieku produkcyjnego do poprodukcyjnego oraz migracje osób w wieku produkcyjnym poza obszar gminy Czarne).

Prowadzenie działań mających na celu ograniczenie poziomu bezrobocia na obszarze rewitalizacji, a w szczególności bezrobocia długotrwałego, powinno odbywać się m.in. poprzez **wzmocnienie potencjału gospodarczego** tego obszaru. Dzięki działaniom prowadzonym na rzecz wzmacniania potencjału gospodarczego możliwe jest eliminowanie negatywnych zjawisk społecznych.

Dalszy rozwój gospodarczy gminy Czarne (w tym obszaru rewitalizacji) oraz rozwój przedsiębiorstw działających w gminie Czarne (w tym na obszarze rewitalizacji), może napotkać istotne bariery rozwojowe, związane z dostępnością ludzi do pracy, która

z kolei jest uzależniona od gotowości podjęcia zatrudnienia przy danym poziomie zarobków. Do barier rozwojowych można również zaliczyć umiejętności osób dostępnych na rynku pracy oraz zmniejszającą się liczbę osób w wieku produkcyjnym.

Zwiększenie konkurencyjności lokalnej gospodarki, w tym obszaru rewitalizacji, powinno być oparte na specjalizacjach gminy Czarne, które na starcie dają pewne przewagi konkurencyjne, np. związane ze skróceniem dostaw, wykorzystaniem unikalności lokalnych produktów i usług, kooperacją na miejscu. Specyfika gospodarki gminy Czarne związana jest również z jej lokalizacją w przestrzeni kraju. Oddalenie od dużych ośrodków wzrostu sugeruje konieczność silniejszego oparcia na lokalnych potencjałach. Utrudniony w takim obszarze jest m.in. dostęp do wykwalifikowanych kadr, np. w branżach związanych z IT, nowoczesnymi technologiami.

Plan działania związany ze wzmacnianiem konkurencyjności lokalnej gospodarki – a tym samym zmierzający do podniesienia atrakcyjności rynku pracy gminy Czarne – powinien być oparty na lokalnych uwarunkowaniach i potencjałach, powinien również zakładać podnoszenie poziomu kapitału ludzkiego, w tym kompetencji i umiejętności wymaganych przez lokalny rynek pracy.

Jednym z lokalnych potencjałów gminy Czarne jest przyroda i czyste środowisko oraz wysoka atrakcyjność turystyczna.

Działania wzmacniające potencjał turystyczny powinny być uzupełniane o działania podnoszące jakość kapitału ludzkiego, w szczególności o wiedzę i umiejętności istotne w działalnościach gospodarczych związanych z obsługą ruchu turystycznego, jak też kompetencji związanych z prowadzeniem własnych przedsiębiorstw.

Kierunki działań rewitalizacyjnych powinny więc z jednej strony wzmacniać wiedzę i kompetencje mieszkańców, jak również wspierać warunki prowadzenia działalności gospodarczej, np. poprzez podniesienie atrakcyjności przestrzenno-funkcjonalnej obszaru rewitalizacji, poprawę estetyki obszaru, tworzenie miejsc atrakcyjnych dla turystów lub usług obsługujących ruch turystyczny. Komplementarność do tych działań wykazywać będzie także promocja i informacja oraz działania organizacyjne, np. związane z tworzeniem produktów turystycznych. Ponadto wskazane jest wzmacnianie lokalnej gospodarki, w tym producentów i usługodawców, poprzez tworzenie lokalnych obiektów gospodarczych, umożliwiających wykorzystanie synergii współpracy przedsiębiorców z obszaru gminy, kształtowanie wartości dodanych nieprzetworzonych produktów, lub też nowych kanałów sprzedaży.

Wsparcie dla podnoszenia atrakcyjności turystycznej obszaru rewitalizacji, a tym samym do rozwoju potencjału gospodarczego tego obszaru, związane będzie również ze wzmacnianiem oferty kulturalnej oraz rekreacyjnej.

Wysokie wartości wskaźnika przestępczości (8,46 przestępstw na 1000 mieszkańców), na obszarze rewitalizacji popełniono 6 przestępstw kryminalnych oraz 13 wykroczeń.

Pomimo tego, że przestrzeń całej gminy należy uznać za bezpieczną na tle wskaźników przestępczości notowanych w województwie, to należy pokreślić, iż odnotowano koncentrację ~~takich~~ zjawisk ~~przestępczości także~~ na obszarze rewitalizacji. W tej przestrzeni popełniono bowiem ok. 8% wszystkich przestępstw kryminalnych ~~w skali całej~~ odnotowanych w gminie. ~~Do Urzędu Miasta i Gminy w Czarnem docierają bezpośrednio informacje o tego typu zdarzeniach. Ostatnie lata przyniosły tylko nasilenie się tego zjawiska, a skalę problemu obrazują też wyniki prowadzonych na terenie badań. Wynika z nich, że największe umiejscowienie między innymi zakłóceń ciszy nocnej na terenie Czarnego występuje na obszarze śródmieścia.~~

W tej sferze wskazana jest dodatkowa interwencja w postaci zwiększonej liczby patroli policyjnych i uruchomienie monitoringu miejskiego.

Wśród problemów, które potwierdziły wyniki wywiadów jakościowych z liderami lokalnymi w trakcie spotkań warsztatowych, ~~zwrócono uwagę na jest~~ niedostateczny poziom bezpieczeństwa mieszkańców miasta. Potwierdzają dane dot. liczby popełnionych przestępstw oraz wyniki badań ilościowych.

Wyżej wymienione negatywne zjawiska społeczne nie wyczerpują pełnego katalogu problemów występujących w przestrzeni obszaru rewitalizacji. Szczególnie istotnym problemem, odnotowanym w tej przestrzeni miasta, wydaje się być niski poziom kapitału społecznego.

Niski poziom kapitału społecznego jest cechą społeczności lokalnej, którą bardzo trudno zmierzyć. Dostępne są co prawda wybrane wskaźniki, takie jak liczba organizacji pozarządowych, aktywność w życiu publicznym (wybory lokalne, parlamentarne, prezydenckie, europejskie), uczestnictwo w sesjach rady gminy lub zebraniach lokalnych, liczba zgłaszanych inicjatyw w ramach programu współpracy z organizacjami pozarządowymi lub w ramach budżetu obywatelskiego – jednak nie opisują one w pełni skali tego zjawiska. Wyższą aktywnością społeczną w gminie Czarne na pewno charakteryzują się mieszkańcy obszarów wiejskich, czyli mieszkańcy niedużych wspólnot,

które z reguły dobrze się znają, integrują i współpracują. Jednym z objawów wysokiego kapitału społecznego może być natomiast wygląd danych miejscowości, w tym estetyka przestrzeni publicznych i mieszkalnych, stan obejść i podwórek, stopień uporządkowania przestrzeni wspólnych, dbałość o wygląd obiektów mieszkalnych, jak też uczestnictwo we wspólnych przedsięwzięciach społecznych, kulturalnych.

Wywiady jakościowe prowadzone w trakcie sesji warsztatowych oraz wybrane wskaźniki, np. dot. liczby organizacji społecznych, wskazują na to, że zdecydowanie wyższy poziom kapitału społecznego obserwowany jest na obszarach wiejskich gminy Czarne. Tym samym można wysnuć wniosek, że problem niskiego kapitału społecznego dotyczy w pierwszej kolejności miasta Czarne. Liderzy wskazują, że problemem Czarnego jest właśnie niska aktywność społeczno-kulturalna mieszkańców.

Kapitał społeczny należy wzmacniać lub też budować poprzez organizację działań rozwijających kompetencje społeczne, zawodowe, działania integrujące społeczności lokalne, inicjatywy w ramach, których grupa osób / mieszkańców, działać będzie we wspólnym celu. Kapitał społeczny budować można również poprzez wydarzenia kulturalne, edukacyjne. Niestety zaangażowanie mieszkańców obszaru w takie inicjatywy jest znikome, co potwierdzono podczas rozmów z lokalnymi liderami czy przedstawicielami Ośrodka Pomocy Społecznej w Czarnem czy Czarneńskiego Centrum Kultury w Czarnem. Konieczne jest więc zatem stworzenie ciekawej oferty, celowanej właśnie do mieszkańców obszaru, osób zagrożonych wykluczeniem społecznym: seniorów, bezrobotnych, młodzieży. Konieczne są również inicjatywy kształtujące tożsamość lokalną, poczucie współodpowiedzialności, a także aktywność na rzecz wspólnych problemów. Do tej pory mieszkańcy obszaru rewitalizowanego wykazywali się biernością, brakiem zaufania wobec siebie, brakiem woli działania dla wspólnej sprawy, co przejawia się również w zdegradowanych, zaniedbanych przestrzeniach sąsiedzkich. Mieszkańcy są często wobec siebie wrogo nastawieni, konfliktowi lub roszczeniowi – nie angażując przy tym swoich zasobów czy pracy własnej, wymagając zaangażowania od innych mieszkańców lub samorządu jako właściciela posesji.

SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA ORAZ TECHNICZNA

Degradacja przestrzenno-funkcjonalna miasta Czarnego, w szczególności jego centrum oraz zły stan techniczny obiektów mieszkalnych.

Pogłębiona diagnoza pozwala stwierdzić, że problemy sfery przestrzenno-funkcjonalnej na obszarze rewitalizacji związane są przede wszystkim z niską estetyką i funkcjonalnością przestrzeni publicznych oraz prywatnych.

Fakt ten potwierdzają wyniki spotkań warsztatowych z mieszkańcami. Mieszkańcy oczekują m. in. poprawy sposobu funkcjonowania komunikacji i przemieszczania się mieszkańców, **poprzez tworzenie** m. in. ciągów pieszo-rowerowych.

Mieszkańcy wskazują ponadto na oczekiwaną poprawę estetyki przestrzeni miejskich oraz poprawę stanu technicznego obiektów mieszkalnych.

Miasto Czarne szczególnie centrum – charakteryzuje się znacznym stopniem degradacji przestrzeni, jej niską jakością, nieuporządkowaniem struktury przestrzennej, niską estetyką wielu miejsc, zarówno publicznych, ale przede wszystkim prywatnych posesji, podwórek, miejsc parkingowych, otoczenia obiektów mieszkalnych oraz samych obiektów mieszkalnych. Potwierdziła to wizja terenowa – której efektem jest materiał zdjęciowy.

Dodatkowa analiza obszaru rewitalizacji w zakresie aktywności społecznej, dokonana na podstawie obserwacji osób współpracujących ze wspólnotami mieszkaniowymi, pokazuje istotny brak integracji między mieszkańcami wspólnot, brak poczucia odpowiedzialności za estetykę i porządek w miejscu swojego zamieszkania, a także wiele sytuacji konfliktowych i brak woli współpracy i porozumienia dla dobra wspólnego. Taki stan rzeczy powoduje, iż wiele wielorodzinnych obiektów mieszkalnych jest zaniedbanych, ponieważ mieszkańcy nie potrafią podjąć wspólnych działań remontowych na rzecz swoich domostw lub zdarzają się pojedyncze jednostki blokujące pozostałych mieszkańców.

Skalę degradacji przestrzeni miasta obrazują m. in. wyniki wizji lokalnej oceniającej stan podwórek i przestrzeni przy obiektach mieszkalnych. Na poniższej mapie umieszczono wyniki tej inwentaryzacji, tj. wskazano lokalizacje przestrzeni o znaczącym stopniu degradacji.

Ich wyraźna koncentracja widoczna jest w przestrzeni obszaru rewitalizacji, a w szczególności w przestrzeni **około-rynkowej wokół Placu Wolności**.

Stan niektórych przestrzeni został zobrazowany dokumentacją zdjęciową załączona poniżej.

Niska estetyka przestrzeni miasta związana jest z wieloletnim brakiem działań modernizacyjnych i remontowych, niskim poziomem zamożności mieszkańców miasta (dane dot. ubóstwa) oraz niskim poziomem kapitału społecznego.

Opisane wyżej zjawiska wpływają na negatywny obraz przestrzeni miasta, w szczególności jego centrum.

Wśród problemów przestrzenno-funkcjonalnych, które potwierdziły wyniki wywiadów jakościowych, zwrócono uwagę przede wszystkim na:

- niedostateczną liczbę miejsc parkingowych w centrum miasta co powoduje nieustanny chaos, konflikty między mieszkańcami obszaru, wspólnotami zamieszkującymi obszar, podmiotami gospodarczymi funkcjonującymi w lokalach użytkowych w centrum miasta,
- źle zorganizowany ruch kołowy w ścisłym centrum powodujący, iż mieszkańcy obszaru nie mogą dojechać do swoich domostw i podwórek;
- zdegradowaną lub niedostatecznie rozwiniętą infrastrukturę komunikacyjną (chodniki, deptaki), co potwierdzają także badania ilościowe z mieszkańcami,
- zniszczone/zaniedbane obiekty użyteczności publicznej i wielorodzinne obiekty mieszkalne, co potwierdziła również wizja lokalna oraz poniższa dokumentacja fotograficzna,
- brak podstawowej infrastruktury dla mieszkańców: pojemniki na segregację odpadów, wiaty na odpady, mała architektura: ławki, klomby, skwerki, place zabaw,
- niedostosowanie przestrzeni miejskiej do potrzeb osób niepełnosprawnych,
- wymagające modernizacji oraz rozbudowy obiekty infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej, co koresponduje z niską aktywnością społeczną oraz rosnącymi potrzebami starzejącego się społeczeństwa.

Przestrzeń centrum miasta charakteryzuje ponadto zły stan techniczny znacznej liczby obiektów mieszkalnych, jak też niezadowalający stan części dróg i chodników. Wiele obiektów mieszkalnych wymaga podjęcia pilnych remontów i modernizacji, co potwierdziła analiza liczby obiektów komunalnych wymagających remontów zlokalizowanych w strefie B.

Istotny wysiłek, związany z rewitalizacją przestrzenno-funkcjonalną oraz techniczną przestrzeni miasta Czarne spoczywać będzie więc na właścicielach posesji i obiektów mieszkalnych, w tym m.in. na wspólnotach mieszkaniowych. Kluczowe dla efektywności tego procesu będzie włączenie jak największej liczby wspólnot do działań remontowych, modernizacyjnych.

Gmina powinna realizować komplementarne działania, związane z poprawą stanu technicznego dróg i chodników oraz poprawą stanu technicznego obiektów będących w jej zarządzie. Uzupełnieniem będą przedsięwzięcia wspierające estetyzację miasta, np. poprzez kształtowanie zieleni miejskiej, przebudowę Placu Wolności, stworzenie miejsc rekreacji.

Degradację przestrzenno-funkcjonalną oraz techniczną obszaru centrum miasta (okolice Placu Wolności) obrazuje poniższa dokumentacja fotograficzna (źródło: dokumentacja własna Urzędu Miasta i Gminy Czarne).

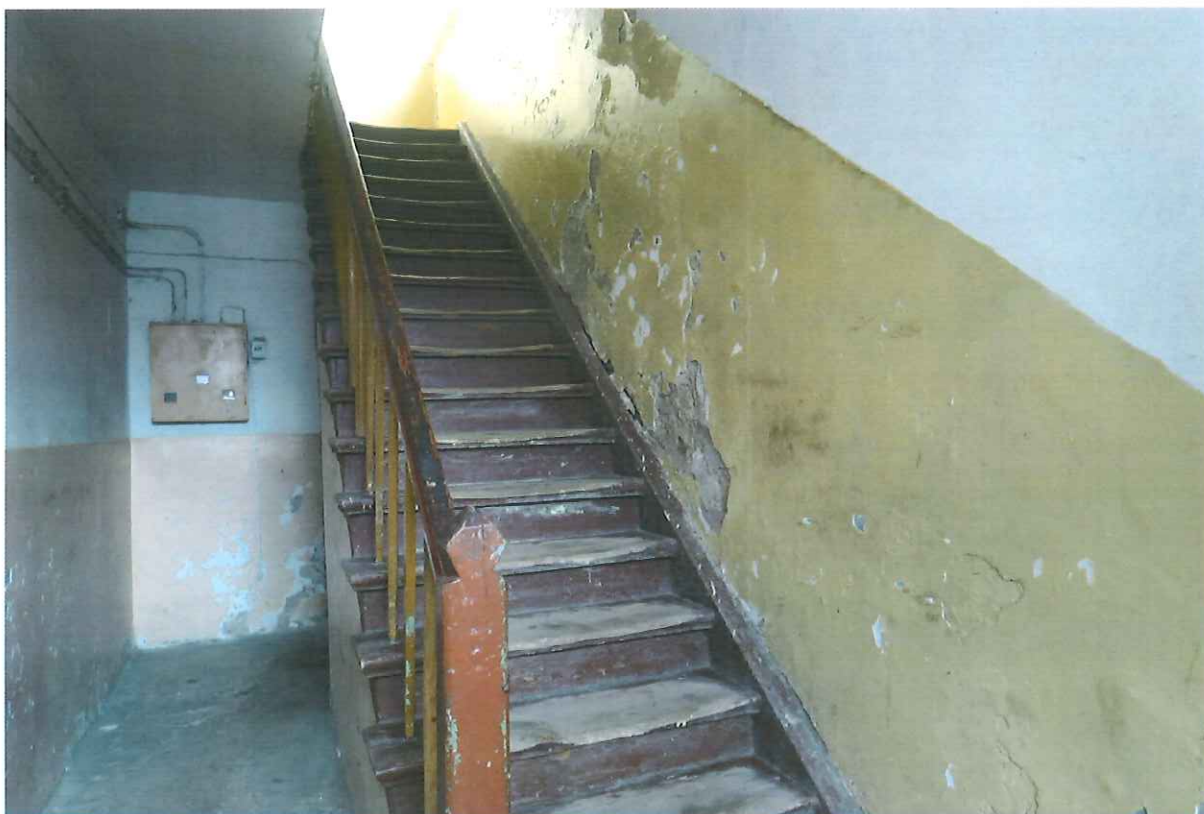
ZDEGRADOWANE BUDYNKI MIESZKALNE W CENTRUM MIASTA

Fot. 1. Okolice Placu Wolności – ul. Cicha.

Fot. 2. Okolice Placu Wolności – ul. Zamkowa.

Fot. 3. Klatka schodowa – budynek mieszkalny.

Fot. 4. Elewacja – ul. Mickiewicza.

Fot. 5. Elewacja – ul. Mickiewicza

ZDEGRADOWANE PRZESTRZENIE PUBLICZNE I WSPÓLNOTOWE W CENTRUM MIASTA

Fot. 6. Podwórka przy ul. Podmurnej.

Fot. 7. Podwórka przy ul. Podmurnej.

Fot. 8. Podwórko przy ul. Cichej.

Fot. 9. Podwórko przy ul. Mickiewicza.

Fot. 10. Podwórko przy ul. Cichej.

Fot. 11. Podwórko przy ul. Podmurnej.

DIAGNOZA – PODSUMOWANIE

Jak już wcześniej wykazano obszar rewitalizacji dotyka szereg różnorodnych problemów, które współwystępują ze sobą na stosunkowo niedużej przestrzeni. Oprócz bezrobocia, ubóstwa, których skala i natężenie wskazuje na to, że są to najważniejsze problemy w tej przestrzeni gminy, należy wymienić także problem niskiej aktywności społecznej, zjawisko starzejącego się społeczeństwa, jak również znaczną skalę zjawiska związanego z niepełnosprawnością oraz ciężką lub długotrwałą chorobą. Obszar rewitalizacji charakteryzuje się również znacznym wskaźnikiem przestępczości.

Oprócz problemów społecznych na obszarze rewitalizacji zdiagnozowano problem degradacji przestrzenno-funkcjonalnej tkanki miejskiej, w tym degradację przestrzeni publicznych (podwórek, przestrzeni pomiędzy budynkami), niską estetykę oraz zły stan techniczny obiektów mieszkalnych. Na obszarze rewitalizacji występuje duża liczba obiektów zabytkowych oraz duża liczba obiektów komunalnych wymagających remontu.

Obszar rewitalizacji niewątpliwie posiada istotne atuty, które powinny zostać wykorzystane w tworzeniu części operacyjnej programu rewitalizacji.

Tymi atutami są m. in. lokalizacja obszaru rewitalizacji w centrum miasta, położenie w przestrzeni styku trzech województw oraz w ciągu dróg wojewódzkich – umożliwiającymi dogodnie powiązania komunikacyjne.

Ponadto centrum miasta to także funkcja kulturalna, rekreacyjna, religijna oraz po części wizerunkowa (częściowo odrestaurowane budynki oraz zabytki). Te funkcje przestrzeni miasta opierają się na potencjale instytucjonalnym (instytucje kultury, ośrodki zdrowia) oraz podmiotach prywatnych (handel, usługi).

Tworząc program rewitalizacji warto również wykorzystać szanse pojawiające się w otoczeniu. Oprócz dostępności komunikacyjnej warto przy tym zwrócić uwagę na specyfikę przestrzeni otaczającą miasto Czarne, bowiem znajduje się w otoczeniu przestrzeni o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych (Równina Charzykowska, Dolina Gwdy i Pojezierze Krajeńskie), oraz charakteryzuje się dużymi połaciami terenów leśnych na których opiera się kształtowanie i rozwój funkcji turystycznej oraz rekreacyjnej. Oznacza to, że rozwój turystyczny może pozytywnie wpłynąć na rozwój samego Czarnego oraz obszaru rewitalizacji. Aby tak się stało należy umiejętnie połączyć poszczególne elementy rozwoju turystycznego oraz wzmocnić funkcję usługowo-turystyczną przestrzeni Czarnego, w tym obszarów rewitalizacji.

W celu zobrazowania jakie elementy rzeczywistości należy w szczególny sposób uwzględnić w kształtowaniu pomysłu na rewitalizację w Czarnem, ukazano je za pomocą klasycznej analizy SWOT.

W analizie tej mocne strony to uwarunkowania wewnętrzne, mające pozytywny charakter, natomiast słabe strony to uwarunkowania wewnętrzne o negatywnym charakterze.

Do szans, należy zaliczyć uwarunkowania zewnętrzne o charakterze pozytywnym. Jako szanse uwzględnione zostały te zagadnienia, których źródła leżą poza obszarem rewitalizacji lub poza zakresem kompetencji władz publicznych. Do zagrożeń zaliczono natomiast uwarunkowania zewnętrzne mających negatywny wpływ na dalszy rozwój obszaru rewitalizacji.

ANALIZA SWOT

Najistotniejsze atuty (mocne strony) obszaru rewitalizacji

1. Centrum miasta, gminy, na którym zlokalizowane są istotne dla rozwoju lokalnego centra usługowe oraz instytucje publiczne, których potencjał może zostać wykorzystany do zmniejszania skali negatywnych zjawisk społecznych.
2. Funkcja wizerunkowa, w tym położenie odrestaurowanego zabytkowego kościoła. Zachowany historyczny układ urbanistyczny, wraz z zabytkami – co może wspierać rozwój gospodarczy i usługowy przestrzeni miasta.
3. Sąsiedztwo terenów zamieszkania z terenami rekreacji i wypoczynku, m. in. rzeki Czernicy, lasu – pozytywnie kształtujących jakość życia na obszarze rewitalizacji.
4. Istniejący obszar utworzony w ramach projektu pn „Rewitalizacja przestrzeni publicznej w sferze społeczno-gospodarczej z elementami odbudowy zabytków, rozwoju turystyki i rekreacji oraz odnowy zieleni w Czarnem”;
5. Lokalizacja działalności gospodarczych, w tym w ścisłym centrum, o charakterze usługowym, których potencjał może zostać wykorzystany do dalszej aktywizacji gospodarczej, a tym samym zmniejszania skali negatywnych zjawisk społecznych.

Największe problemy (słabe strony) obszaru rewitalizacji

1. Znaczna koncentracja problemów społecznych, w tym ubóstwa, długotrwałego bezrobocia oraz przestępczości, jak też niskiej aktywności społecznej (niski poziom uczestnictwa w zorganizowanej ofercie kulturalnej, niski poziom świadomości dot. estetyki przestrzeni), znacznej skali niepełnosprawności, które współwystępują ze zjawiskiem starzejącego się społeczeństwa i depopulacji.

2. Znaczna degradacja przestrzenno-funkcjonalna oraz techniczna, związana m. in. ze złym stanem technicznym obiektów mieszkalnych, podwórek, miejsc parkingowych,

chodników, dróg, brak uporządkowanych terenów zieleni miejskiej, miejsc rekreacji – co wpływa na negatywny obraz przestrzeni śródmiejskiej.

3. Niedostatecznie rozwinięta oferta społeczna dla mieszkańców obszaru, na którą składają się: brak miejsc wsparcia społecznego, brak miejsc, na którym mogą być realizowane przedsięwzięcia integrujące mieszkańców.

Najistotniejsze szanse dla obszaru rewitalizacji:

1. Wykorzystanie potencjału przestrzeni miasta oraz jego otoczenia funkcjonalnego do kształtowania funkcji reprezentacyjnej oraz turystycznej (w tym przyciąganie inwestycji na obszar rewitalizacji, w szczególności w sferze usług na rzecz ludności, w tym usług wzmacniających potencjał turystyczny) – co wpłynie na aktywizację społeczno-gospodarczą tej części miasta.

2. Powiązanie przestrzenno-funkcjonalne centrum miasta z otoczeniem (m. in. przebieg dróg wojewódzkich, w tym skomunikowanie (poprawa stanu dróg i chodników, poprawa bezpieczeństwa przemieszczania się m.in. po Placu Wolności, co umożliwi efektywniejsze wykorzystanie infrastruktury społecznej miasta przez mieszkańców obszarów rewitalizacji.

3. Zaangażowanie do współpracy na rzecz rewitalizacji podmiotów prywatnych (właścicieli obiektów mieszkalnych) oraz mieszkańców – co przyczyniać się będzie do podnoszenia stanu technicznego tych obiektów oraz estetyki.

4. Inwestycje w infrastrukturę społeczną, rozwój oferty oświatowo - kulturowej miasta - wzmocnienie potencjału instytucjonalnego w zakresie edukacji, kultury oraz rozrywki, także poza obszarem rewitalizacji, która pozytywnie wpłynie będzie na zmniejszanie skali negatywnych zjawisk społecznych.

Najważniejsze zagrożenia dla obszaru rewitalizacji:

1. Niedostatek środków finansowych, w odniesieniu do skali potrzeb rewitalizacyjnych, w szczególności związanych z poprawą stanu technicznego obiektów mieszkalnych oraz estetyki przestrzeni – co związane jest z ograniczeniem dostępności funduszy zewnętrznych oraz niskim poziomem zamożności mieszkańców miasta.

2. Niska świadomość mieszkańców, w szczególności w kwestii dot. estetyki, zadbania o części wspólne – co wskazuje na niski poziom kapitału społecznego. Tym samym nieefektywność prowadzonych działań rewitalizacyjnych w sferze przestrzenno-funkcjonalnej, gdyż działania podejmowane przez część wspólnoty mieszkańców, będą

korespondować z brakiem zaangażowania, a nawet negatywnymi zjawiskami, np. niszczeniem mienia.

3. Niska efektywność prowadzonych działań prospołecznych na rzecz w szczególności ograniczania ubóstwa, podnoszenia aktywności społecznej, ograniczania bezrobocia długotrwałego – w tym brak zasadniczej przemiany mentalności oraz dziedziczenie problemów.

4. Spadek aktywności społecznej, w tym brak zainteresowania ofertą kulturalną i rekreacyjną, brak odpowiedniej oferty dla starzejącego się społeczeństwa i pogłębianie się wykluczenia społecznego.

5. Niska konkurencyjność lokalnego rynku pracy, co skutkować będzie dalszym odpływem mieszkańców, w celu poszukiwanie lepszych warunków do życia, spełnienia aspiracji.

3. Wizja obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji oraz cele i kierunki działań rewitalizacyjnych

Wizja przemian na **obszarze rewitalizacji** (czyli wizja tego obszaru po przeprowadzeniu działań rewitalizacyjnych) **POWINNA BYĆ SPÓJNA** z wizją rozwoju całego obszaru, w skład którego wchodzi obszar rewitalizacji.

Spójność wizji obszarów wskazanych do rewitalizacji, analizowana była w odniesieniu do **Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Czarne na lata 2016-2022** Wizja Gminy Czarne zdefiniowana w wyżej wymienionej strategii brzmi:

„Gmina Czarne - gminą otwartą na rozwój przedsiębiorczości i inwestycji przyjaznych środowisku naturalnemu oraz atrakcyjnym ośrodkiem zamieszkania i aktywnego wypoczynku.”

Wizja obszaru rewitalizacji powinna nawiązywać do celów rozwoju zdefiniowanych dla Gminy. W ten sposób działania rewitalizacyjne wpisując się będą w cele polityki rozwoju, co umożliwi komplementarne rozwiązywanie problemów obszaru rewitalizacji oraz wykorzystanie jego atutów.

Wizja rozwoju gminy podkreśla szczególne znaczenie walorów przyrodniczych do rozwoju funkcji usługowej i turystycznej. Kolejnym czynnikiem przemian będzie aktywność i kreatywność mieszkańców. Gmina powinna być także przyjaznym miejscem do życia i wypoczynku.

Obszar centrum miasta powinien więc wykorzystywać atuty gminy Czarne, tym samym stając się miejscem istotnym na mapie turystycznej. Obszar rewitalizacji powinien także posiadać kreatywnych i aktywnych mieszkańców, a aktywność i kreatywność powinna być wzmocniana przez działalność szeregu instytucji publicznych oraz inicjatywy oddolne. Przestrzeń śródmiejska powinna być także atrakcyjnym miejscem do życia.

Wizja obszaru powinna również odnieść się do głównych problemów obszaru rewitalizacji, które zostały przedstawione poniżej w usystematyzowanej formie: